POSTARINA U GOTOVU

OBITELJ

31 OŽUJKA
1935

BROJ 13

Slike iz šeher-Sarajeva

TIPIČNI MOTIV SA SARAJEVSKE ČARŠIJE
Muslimani i njihove bule

PRIZOR IZ DVORIŠTA BEGOVE DŽAMIJE U SARAJEVU

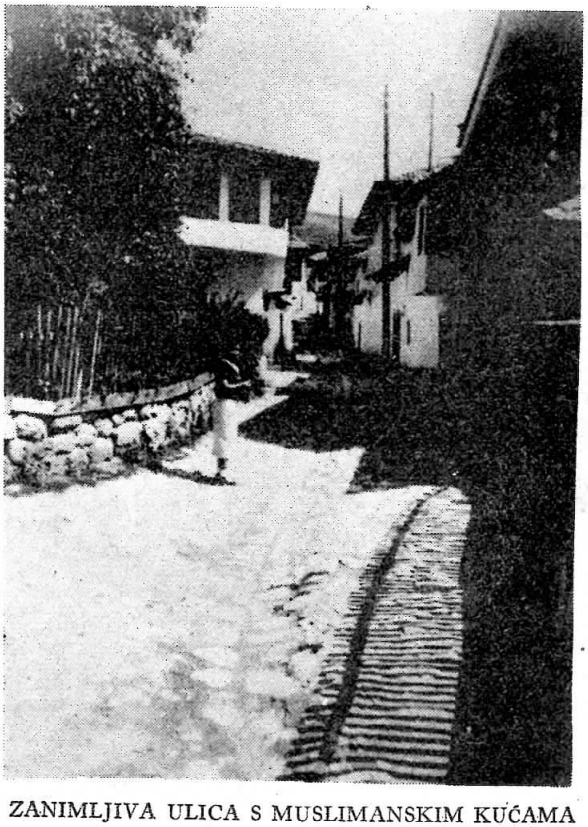

ZANIMLJIVA ULICA S MUSLIMANSKIM KUĆAMA

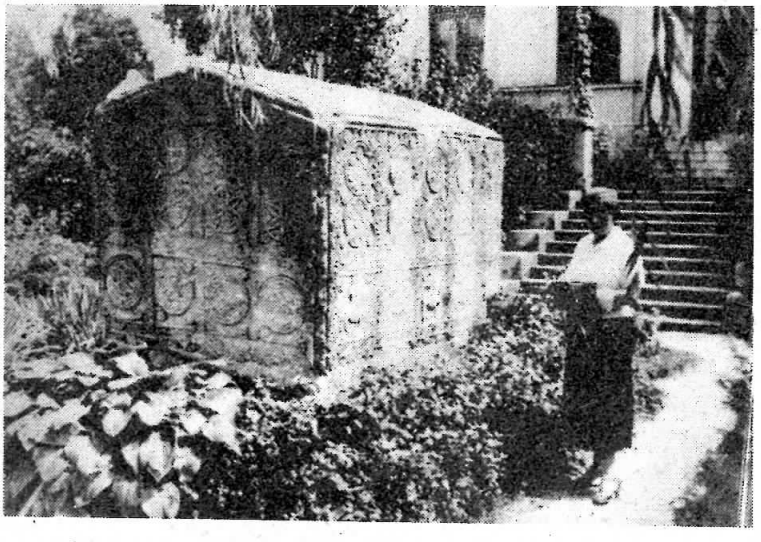

STARI STEĆAK (SARKOFAG) U VRTU SARAJEVSKOG MUZEJA

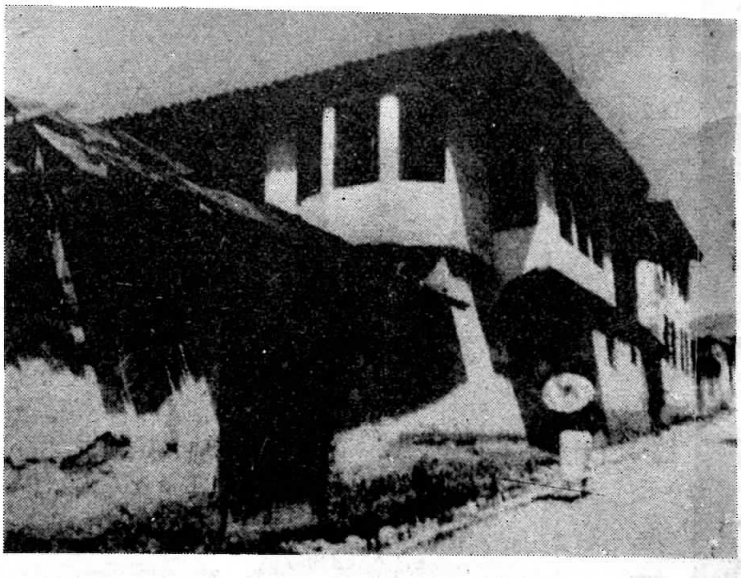

Desno: SLIKOVITA MUSLIMANSKA KUĆA U SARAJEVU

Slika na naslovnoj stranici:
Dvije snaše u narodnoj nošnji
Foto Fotik

OBITELJ ILUSTROVANI TJEDNIK

U ZAGREBU 31. OŽUJKA 1935

PRERANE BRIGE

U ove teške dane, koje proživljavamo, rado se sjećamo mladosti. Sjećanja na nju unose u turobnost današnjice mnogo sunca, topline i vedrine... i u njima zaboravljamo svu težinu, što leži na nama i pije nam svakog dana poput more uznemirenu krv. To su bili dani, koji se više nikada ne će povratiti, dani igre, veselja i bezbrige. Kad nas zaokupi zbilja svom svojom teškom ozbiljnošću, da ne klonemo pred njom, sklapamo oči, zaboravljamo na sve oko sebe i sjećamo se mladih dana. Onda je u nama cvalo vječno proljeće i rijetko je s naših usana nestajalo smiješka sreće. Imali smo i onda svojih sitnih briga, no one velike snosili su naši stariji. Oni nijesu dali, da osjetimo potpuno sve nevolje i tegobe života, govorili su, da će ionako doći dani, kada ćemo još uvijek prerano okusiti gorčinu života i borbe za svakidašnji kruh. I svim su mogućim silama nastojali, da vedro nebo našeg djetinjstva ne bude nikada ozbiljno namračeno.

Takvi su bili dani naše rane mladosti i zato su nam tako dragi. Oni su nam utjeha u našim brigama, osvježenje u našim bolovima i tegobama, vesela pjesma u općoj žalosti i kraj naših mnogih suza.

No sada takve mladosti ima sve manje. Teški dani ostavljaju prerano trag na mladim dušama i prerane brige padaju kao zadocnjeli mraz po prvim proljetnim cvjetovima. Sve više bijede ima na svijetu i roditelji nisu kadri uza svu dobru volju da svojoj djeci osiguraju bezbrižnu mladost.

Pred nekoliko godina bijaše mi prvim susjedom mali Haso. Još nije pošao ni u pučku školu. Siromašno, blijedo, ispijeno lice, duboke, upale, tamne oči. Približavao se Bajram, dan veselja za muslimansku djecu, kao našoj Božić i sveti uskrsni dani. Svako će onda dijete dobiti nešto novo, nešto novo od odjeće i obuće, a da se o kolačima i slatkišima ni ne govori. Bogataška će se djeca odjenuti čohom, a siromašnija jeftinijom robom, ali svako od njih imat će barem nešto novo. Ako ništa drugo, a ono barem novi fes, pa ako ni to ne bude moguće, onda će barem stari fes biti nakalupljen, a odijelce dotjerano, što je više moguće.

Nekoliko dana pred Bajram pitam malog Hasu — tako reći ni ne misleći ništa — hoće li se na Bajram ponoviti. Baš onako, kao što našu djecu pitamo, što će im donijeti mali Isus ili uskrsni zečić. Mali me je Haso pogledao tužnim pogledima, od kojih mi se krv sledila, i odgovorio mi kratko i ozbiljno kao najstariji čovjek:

»Ne može se, gospodine. Dobro, da babo zaradi i za hljeb. Teško je živjeti, gospodine moj!«

Glasić je njegov zvučio nekako tamno, i meni je ozbiljno bilo žao, što sam siroto dijete i nehotice povrijedio i njegovu meku, lijepu dušu podsjetio na težinu života. Onako malen, siromašni i slabi cvijet, koga već ofuriše mrazovi — dok će za koji dan druga djeca skakutati vesela, u novoj odjeći i obući, sita i kolača — bit će na bajramske dane kao i svaki drugi dan, sretan, ako bude sit kruha. Otac mu sigurno želi, da mu priredi lijepu mladost, ali ne može — i upravo je strašna tragika, što već i maleno dijete osjeća svu težinu života. Bilo mi je malog Hase žao, pa i sada, kad se na njega sjetim, bude mi oko srca nekako hladno i neugodno.

Nema opet davno, što je jedan dnevnik u našim stranama raspisao za djecu natječaj za odgovore, što bi učinili da nenadano postanu preko noći vrlo bogati. Bilo je svakakvih odgovora, no bilo ih je mnogo, vrlo mnogo, koji su govorili o velikoj bijedi, koja je od tih mališana prerano stvorila ozbiljne ljude, gotovo bih rekao — starce. Odgovori su se kretali oko toga, kako bi roditeljima priredili veselje dajući im mogućnost, da ne gladuju, da se ne pate, da se obuku. Čitao sam te odgovore i iza svakog sam pojedinog odgovora vidio jednog malog Hasu, Ivu, Pericu, kako izgladnjelih obraza, ispijenih očiju i blijedih, tuberkuloznih ručica zure u mrak života oko njih. Ne sanjaju o igračkama i začaranim dvorcima, već o kruhu, koga nijednog dana nema u obilju... i kako proživljavaju svoju mladost bez sunca i bez smiješka, bez veselja, bezbrige i lagodnosti... i kako nikada u svom budućem životu ne će znati, što to znači mladost.

A nijesu to rijetki slučajevi. I sada ih svakog dana susrećem po zagrebačkim ulicama, svu tu jadnu djecu, koja su prije vremena ostarjela i koja nikada ne će imati mladenačkih, djetinjih uspomena, kao što ih imam ja, kao što ih imade ogroman broj odraslih. I ozbiljno mi ih je žao, jer ni u kasnijim svojim danima, a malo će ih biti vedrih, ne će naći zavjetrine u uspomenama na barem u mladosti provedene lijepe dane.

I to je jedan važan problem, problem preranih briga, koje stvaraju djecu-starce, koji će provoditi tmurne dane bez ijednog smiješka, koga bi im izmamile uspomene na lijepe dane rane mladosti.

DR ZVONKO ŠPRAJCER

ŽIVOTNI ROMAN SPISATELJICE ROMANA*

FLORENCE L. BARCLAY
spisateljica Ružarija

»Vaše mi riječi silno pomažu u svagdašnjem životu i neprestani su mi izvor okrijepe, ulijevajući mi volju, da pogledam iznad magle ljudskih stvari, kako bih otkrio plavo nebo sreće!«

Mislim, da je ovo pismo, koje je godine 1909., kad je izišao original Ružarija, upravio auktorici jedan engleski čitatelj, najtočnija odgonetka golemog, mnogima nerazumljivog uspjeha, što su romani engleske spisateljice Florence L. Barclay postigli svuda po svijetu i koji ne jenjava ni danas, premda su deceniji prošli od njihova postanka i premda aristokratsko društvo, opisano u tim djelima, spada danas već u daleku prošlost. Drugi je možda razlog ovoj simpatiji za romane Barclayeve u tome, što su oni, kako tvrde mnogi, koji pobliže poznavahu spisateljicu, samo, da tako kažem, odraz neodoljivo, upravo magično privlačive ličnosti ove spisateljice, neobično interesantne i svijetle pojave žene, majke, javne radnice i književnice. Povijest života te kćeri i supruge protestantskih »clergyman-a« pravi je roman pun »tempa« i doživljaja. Pošto ga je u glavnim crtama prikazao dr Ljubomir Maraković u svojem pogovoru drugom romanu Barclayeve (izdanom pod naslovom »Kroz vrtna vratašca« u Knjižnici Dobrih Romana društva sv. Jeronima), ne ću da to ovdje ponavljam. Htio bih tek istaknuti, kakvim je sve vanrednim i svestranim talentima bila obdarena naša spisateljica. Pjesnički dar i živo razvijena mašta isticale su se kod nje još u najranijem djetinjstvu, kad je u kutovima roditeljske kuće viđala patuljke i vile, i to tako realno, da je jednom pokušala zatvoriti jednog takvog dušića u limenu kutiju, kako bi ga i drugima pokazala... Sve do konca svojega života Florence je u duši ostala mala »Benny«, dijete čista srca, bujne mašte, puno zanosa i životnog veselja, kao onda, dok je razgovarala sa cvijećem u vrtu među seoskim grobljem mjestanca Surrey.

Već tada su se kod nje ispoljavala svojstva, radi kojih će kasnije ljudi reći o Barcleyevoj: »Ono najbolje što je bilo u njoj, nije nipošto ono, što je ona napisala, rekla ili učinila, — već ono, što je ona bila! Kao i sunce, koje je toliko voljela, njezina je ličnost donosila svijetlo i toplinu, pojačavajući životnu snagu drugih. Posjedovala je blistavu i nesuzdrživu životnu radost, neiscrpljiv zanos za svakoga i za sve, nepokolebljivu vjeru u Boga i u sposobnosti, kojima svaki čovjek raspolaže za dobro.« Njezina ljubav prema onima, koji trpe, i želja da popravi svijet, koje će joj kasnije postati životnim programom, očitovale su se u toj djevojčici tako, da se zauzimala za »ubogo« — strašilo za ptice u vrtu (»Jer je tako osamljeno!«) i molila, da se Vrag — obrati, (jer tada ne bi bilo više zla na svijetu!) na veliko negodovanje svoje dadilje, budući da je ta molitva ovako izgledala: »Molim te, Bože, daj, da Vrag postane dobar i blagoslovi dadilju!«

Osim toga mala je »Benny« bila glazbenica svom dušom i srcem. Osim savršena sluha i muzičkog osjećaja, po kojima je pogađala svirati na svakome glazbalu, što joj je dopalo ruku, (tako je dobivši na dar jedne male gusle «naučila« sama svirati, pa je tek mnogo kasnije doznala, da se violina drži prislonjena o rame: ona ju je naime rabila kao čelo!), već u četvrtoj godini imala je prekrasan alt, kojim se mogla proslaviti kao pjevačica, kako su joj mnogi savjetovali. I njezino sviranje na violini, klaviru i harmoniju, usavršeno dobrom školom nuđalo joj je slavu i bogatstvo, ali ona nije za tim išla. Njezin cilj bio je mnogo nesebičniji i skromniji! I mnoga druga neobična svojstva resila su ovu sitnu djevojčicu tamne puti i vječno razbarušene kose, koja je i kasnije ostala tako živahna, nestašna i uvijek spremna na igru i šalu sa svojom djecom, da ju je njezino petero djece upravo obožavalo i na pitanje, koje je od njih najstarije, odgovaralo: »Mama je najstarija!«

Voljela je jako životinje. Kuća joj je uvijek bila puna svakojakih Božjih stvorenja, od običnih vrabaca do drozdova, koji su obično živjeli na slobodi, ali su zalazili k njoj godinama na hranu i »razgovor«, pa sve do egzotičnih tropskih majmuna i kangura. Imala je začudnu moć nad životinjama, koje je sve od reda znala pripitomiti i priviknuti na sebe, dapače i ribe u nekome jezercu, da su joj na zvižduk dolazile uzimati hranu iz ruke, koju je uronila u vodu. Dakako, da nije mogla trpjeti, da se životinje muče, pa je znala kupiti raka i ponijeti ga natrag u more. Ta ljubav prema životinjama sjeća nas napadno na sv. Franju Asiškoga i saksonskoga sveca Guthlaca.

Neustrašiva i željna kretanja kao dječak zarana se počela baviti i raznim sportovima, koje nije napustila ni pod stare dane. Jednako je rado igrala tennis i golf, jahala, planinarila, skijala, plivala i vozila bicikl, pokazujući u svim tim granama takvu izdržljivost i vještinu, da se mogla natjecati za prvenstvo. No to joj nije ni padalo na pamet: voljela je sport jedino zato, jer se u njemu njezina prebujna vitalnost mogla izživjeti i jer »zdravlje duše mnogo ovisi o zdravlju tijela,« kako je govorila.

Vrijedno je spomena, da je posjedovala još mnoga rijetka psihička svojstva, na pr. neku čudnu sposobnost, da pronalazi izgubljene stvari, te intuiciju prošlih događaja na temelju predmeta iz odnosne dobe, i pogađanje tuđih misli, ukratko ono, što se obično naziva vidovitost.

Od svega je u njoj bilo najjače vjersko čuvstvo i pozivalo ju je neodoljivom snagom da služi slavi Božjoj i dobrobiti ljudskoj. A njezina prirođena aktivnost i energija učiniše je pravim apostolom, koji se sav posvetio širenju i tumačenju Svetoga Pisma (kojim se protestanti, kako je poznato, vrlo intenzivno bave) i njegovih uzvišenih zasada. U tu svrhu vodila je brojne vjerske škole i društva i držala predavanja, koja su radi njezine prirođene govorničke vještine i sposobnosti da zainteresira svoje slušatelje i da ih po volji gane na plač ili smijeh, ubrzo postala čuvena, tako da je često morala ostavljati malu župu, gdje joj je muž bio duhovnik, i obilaziti svojim konferencijama o Bibliji i o Palestini (gdje je provela svoje bračno putovanje), daleke gradove i sela. Ovoj njezinoj misiji morala su služiti ostala njezina zanimanja i sposobnosti: krasan glas, velika glazbena nadarenost, dapače i bavljenje sportom te rijetki dar »vidovitosti.« Punih trideset godina bila je orguljaš u crkvi, pjevala je također samo ili u crkvi ili na sastancima, gdje bi često i odglumila kakav couplet, da privuče i zabavi one, koji su došli, da čuju njezino vjersko predavanje. Ako dodamo, da je osim toga bila veliki dobročinitelj siromaha i svačiji prijatelj, kome se svatko obraćao za savjet i pomoć, — je li onda čudo, da je postala nevjerojatno popularna u čitavoj Engleskoj i Americi, još prije nego li je počela izdavati svoje romane?

*Ovih dana izlazi roman »Ružarij« od Florence S. Barclay u Knjižnici Dobrih Romana.

HODOČAŠĆE U SVETU ZEMLJU

od 16. srpnja do 5. kolovoza
Cijena 7800 dinara
Prijave se primaju do 1. svibnja. Upitati:
UREDNIŠTVO „OBITELJI", ZAGREB

Gog je zla savjest današnjega doba

PRED KOLIBOM URODENIKA TOBA U BLIZINI FORMOSE U ARGENTINSKOM ČAKU

Jedna časna sestra daje nekim urođeničkim majkama savjete za zdravlje njihove brojne djece

Svojoj životnoj misiji — proslaviti Boga i pomoći bližnjemu, — posvetila je ona i svoja književna djela, te je svijesno žrtvovala čistu umjetničku literarnu stranu plemenitoj tendenciji. Svoj književni program sama je ovako naznačila: »Evo mog cilja. Ne napisati nikada niti retka, koji bi mogao unijeti ma i sjenu grijeha u ikoju obitelj. Jedina je isprika izmišljenih stvari, da budu ljepše od realnih.« (Pobliže vidi u pogovoru »Kroz vrtna vratašca«.). Drugim riječima Barclayeva se odlučno i požrtvovno odrekla pisanja za uže krugove literarnih sladokusaca i posvetila se onim tisućama osrednjih čitalaca i čitateljica, koji nakon naporna rada zahtijevaju od knjige u prvom redu to, da ih zanima, razveseli, odmori i potakne na jače shvaćanje ljepote i ljudskih čuvstava i Božje dobrote. Radi te svoje publike izbjegavala je i »žalosne svršetke« pripovijesti. Jedna njezina knjiga »Za zvijezdom«, trebala je logično tužan svršetak. Ali spisateljica je ipak, premda nerado, dodala jedno poglavlje, u kojem sve svršava sretno, — da se nitko ne žalosti. Zato se na njezina djela gleda često s omalovažavanjem, naročito sa strane književnih »stručnjaka«, koji ih ogovaraju, a da ih nijesu ni čitali. Inače bi im morali priznati, da se u njima Barclayeva, unatoč hotimične jednostavnosti i tendencije pokazala majstorom u pogađanju i analiziranju najtanjih drhtaja ljudske duše, u zapažanju i opisivanju karaktera, koji su joj uvijek živi, uvjerljivi i cjeloviti, u opisivanju prirode i t. d. Sve to su nepobitne literarne vrline, kao i bogati pjesnički stil, kojim piše.

Roman **Ružarij** najpoznatije je i svakako najbolje djelo Barclayeve, jednako sadržajem, kao i obradom. Pisala ga je na prekide dugo vremena, kako joj je posao dopuštao, (tako je na pr. onaj prizor između Gartha i Jane na terasi u Shenstone-u napisan u vlaku u jednom kupeju trećega razreda za vrijeme vožnje između Londona i Hertforda!). Uopće je ona pisala svagdje i u svako doba, na putu i u krugu obitelji, unatoč dječje buke. Dovršila je **Ružarij** za vrijeme duge i teške bolesti, koja ju je na neko vrijeme zapriječila od njezinog javnog djelovanja. Najprije ga je kanila nazvati »Janina povijest«, ali kad je zapitala djecu, kakvu bi pjesmu Jane mogla pjevati, netko je predložio **Ružarij,** kompoziciju američkog muzičara Ethelberta Nevin-a, koju je Barclayeva inače vrlo voljela i često pjevala. Tako je ta pjesma ušla u djelo i sve više se stapala s fabulom, dok joj nije postala i naslovom. Kad je djelo bilo svršeno, spisateljica ga je pročitala svojoj porodici, kao obično, i sve se oduševilo. Unatoč toga Barclayevoj se činilo, da je roman vrlo loš i htjede ga spaliti! Srećom da to nije učinila, i tako je godine 1909. Ružarij u isto vrijeme štampan u New-Yorku i u Londonu.

Uspjeh je bio naprosto nečuven. Tisuće i tisuće istisaka razgrabiše se na jagmu, a popularnost auktorice porasla je silno. Čak i sama romanca **»Ružarij«,** koja se ranije tek rijetko javljala na koncertima, toliko se počela tražiti, da se kompozitorova supruga (on je već bio mrtav) ukratko obogatila. Barclayeve roman u ljubičastim koricama preplavio je zemlje, gdje se govori engleskim jezikom, a doskora je već bio preveden i na šest drugih jezika. Francuzi su ga dapače i dramatizirali, pa je godine 1925. doživio silan uspjeh i bezbroj izvedaba na pariškome kazalištu Odéon u režiji poznatoga redatelja Firmin-a Gémier-a. Kritika je i tom prilikom pohvalila taj »duboko dirljivi i vješto razvijeni sjetni ljubavni roman, koji tu i tamo osvijetljuju zabavna lica, a miris idealizma, koji se iz njega izvija, osvaja čitatelja i ne da mu odahnuti!«

A tko da nabroji sva topla zahvalna pisma, koje su oduševljeni čitatelji iz svih staleža i krajeva upravljali auktorici? Navodim samo nekoliko redaka iz jednog pisma pisana drhtavom rukom sa bolesničke postelje: »Teško sam bolesna bez ikakve nade u ozdravljenje. Ali znam, poživim li još nekoliko sedmica, moram biti i nastojat ću da budem bolja, jer sam pročitala vaše djelo. Kako žalim, što ga nijesam upoznala trideset godina ranije!«

Nekim su opet čitateljima lica iz romana bila tako živa i uvjerljiva, te nijesu mogli vjerovati, da su izmišljena, pa su pisala auktorici tražeći na pr. pravo ime i stan doktora Deryka Branda ili barem adresu — Janina krojača!

Ali bilo je i u tome nešto istine. U **Ružariju** mnogi detalji uzeti su iz zbilje, dapače iz auktoričina života i ličnosti. Jane sama pokazuje mnoge crte Barclayeve: osim njezina alta i muzikalnosti, svi Janini nazori o životu i ljubavi, pa i o mučenju životinja, ako hoćete, — prava su ispovijed auktoričina mišljenja i težnja. Janin uspon na veliku piramidu tačan je prikaz izleta auktorice, baš kao što je i opis pustinje i Nijagare doslovno prepisan iz auktoričina dnevnika. Američka dobrotvorka uznika, koja se spominje, rođena je sestra Barclayeve i isto tako revan apostol u Americi, a učiteljica pjevanja Marchesi također je postojala i rekla je Barclayevoj, kad je čula njezin glas: »Nas dvije zadivit ćemo svijet!« Ali Barclayeva, baš kao i Jane, nije htjela... Florence je pjevala i pisala samo da razvedri i podigne dušu svojih milih, koje je toliko voljela, da ih ni svojom smrću nije htjela ražalostiti, pa je često ponavljala stihove iz Tennysonove pjesme »Crossing of the Bar«: »Htjela bih, da ne bude ni tuge ni pozdrava, kad krenem na put!...«

I doista: godine 1921. došli su k njoj liječnici, da je operiraju. Ona ih je primila sa smiješkom i usnula je snom narkoze, iz kojega se više nije probudila...

Ali njezin smiješak blista još uvijek sa svake stranice njezinih romana, koji su svi od reda, a **Ružarij** najviše, odraz njezine plemenite duše... A ta je duša pisala samo zato, da nas potakne, »da pogledamo iznad magle ljudskih stvari, kako bismo otkrili plavo nebo sreće!«

V. R.

Osnovana 1903. Osnovana 1903.

Građanska Dionička Štedionica, Daruvar - Zagreb

KOLO ZA ŠTEDNJU I VJERESIJU

Našem KOLU pristupilo je do danas više od 45.000 članova štediša. U KOLU su ušteđene velike svote, a članovi su ih upotrijebili za školovanje djece, opremu i udaju kćeri, opskrbu siročadi i udovica, gradnju vlastitih kuća itd.

Zajmovi se daju na podlozi vrijednosnih papira.

Podružnica ZAGREB Masarykova 11.

ROMAN — NAPISALA MARIJA RODZIEWICZ — PREVEO V. S.
ILUSTRACIJE OD KAMILA RUŽIČKE *(Svršetak)*

Ribar je svoje ljude poslao po liječnika. Poput munje brzo proširila se gradićem vijest i sve se strčalo na mjesto nesreće.

Marinka je plakala; starica Prakseda glasno je naricala, a idiot je u očaju skoro razbio glavu o vratni stup.

Šimun je lomio rukama, plakao i uzdisao, kao da sam umire. Majka je jecajućim glasom molila za sina. A on od svega toga nije ništa ni čuo ni vidio. Nakon dugog nastojanja otme se konačno ranjenim grudima mukli glas, koji je prelazio u nemirno jecanje. Njegovo dosada mrtvačko lice grčevito se trgne od strašne boli.

»Pavle,« vikne mu majka u uho. On malo otvori okrvavljene oči i upilji ih u staricu. »Isuse! On živi! Moj jedinac, moje dijete, moje sve!« I njegove se usnice maknuše, ali iz njih ne izađe nikakav glas. I ponovo pade u nesvijest. Često se to ponovilo. Prema večeri pograbila ga groznica i on je stao bulazniti. Sada nije nikoga više prepoznao.

Još prije noći došao je liječnik, pregledao ga i povezao. Sumnjivo je kimao glavom i nešto propisao, ali nije rekao ni riječi.

»Ima li spasa, gospodine doktore?« upita ga Šimun.

»Ribaru!« odgovori on. »Bacite šaku žita u mlinski žrvanj i onda ga posijte. I ako vam nikne, onda će i ovaj ostati na životu.«

»Kako će se dugo mučiti?«

»Dok dotječe snaga. On je još mlad, pa se može još cijelu sedmicu boriti sa smrću.«

36.

Majka je tek sada saznala žalosni događaj.

Na starog mlinara srušile se grede. Pavao je priskočio, vlastitim ga rukama oslobodio i čvrsto pridržao, dok se nije onesvijestio. Ali Pavao nije mogao više da uzdrži teški teret. Popustio je i grede ga pokopale pod sobom. Izvukli su ga napola zgnječena i slavili kao junaka. Tako je održao majci zadanu riječ i oprao svoju sramotu i grijeh, kako je obećao, dobrim djelom, koje je zatražilo njegov život.

Sada ne će napustiti domovine, da pode u široki svijet. Sad ostaje zauvijek ovdje.

Svi su ga ljudi posjećivali, pa i mlinar i njegov sin, koji su pred staricom prignuli koljena te zaklinjali:

»Oprostite nam, majko Janjo! Mi smo krivci njegove smrti. Ali nijesmo ga poznavali.«

»Što da vam praštam?« zapita ona mrko. »On vam je učinio dobro i valjano postupao. Podite dakle k njemu! Neka vam oprosti on!«

Bolesnik je u njih buljio duboko upalim očima bez riječi i misli. Nije mario ni za ljude ni za svijet. Iz tamnovanja života dao se na put poput onog kraljevića u priči — o sreći.

Tiho i ustrpljivo podnosio je svoje zadnje muke i čekao dan izbavljenja i uzleta bez jecaja, bez tužbe, čak i bez riječi.

Tako je ležeći na klupi kraj peći pratio pogledom bijele oblačiće na nebu, slušao cvrkut ptica i udisao miris jorgovana. Čas je ljubio majci ruku, kao da je moli za oproštenje, čas se smiješio ribaru ili gladio raskuštranu kosu idiota. Ostale ljude nije ni gledao . . .

Tako je provodio dane i noći bez nade, bez želja i postajao sve umorniji i slabašniji. Danomice je slabašnije kucalo srce u zgnječenim grudima. Iz dana u dan sve je više od te snažne i neslomljive naravi postajalo plijenom smrti. Danomice se približavalo odrešenje i vječni mir.

37.

Proljetna oluja bješnjela je jedne noći nad gradićem. Kiša je pljuštila. Strašno je urlikao vihor i šibao jorgovanovim granama o prozor, kao da izvana netko kuca. U sobici bdjela je majka sama kod bolesnika. Sve je znance nevrijeme držalo kod kuće. Ribarevi ljudi već su pred noć pošli kući.

Nemirno se Pavao bacao amo tamo, kao da se osjeća bolesnijim, kao da ga nešto guši i tišti mu grudi. Čak je pokrivač odbacio i zazivao samo:

»Majko!«

»Što ti je, sinčiću? Hoćeš li nešto uzeti k sebi? Ili piti? Ili možda želiš više svijetla?«

»Ne! Ne ću ništa, posve ništa!«

Mukli hropac oduzme mu govor. Vani je urlikao vihor: »Dođi! Dođi!« Sve tvrdoglavije udarale su grane jorgovana na prozor. Časak je prisluškivao i onda šapnuo:

»Majčice, je li bilo dobro ono, što sam učinio?«

»Što, sine moj?« zapita ona misleći da ponovo bulazni.

»Ono, što mi je zgnječilo grudi.«

SAMO 1 DINAR
stoji pranje i savršeno glačanje tvrdih ogrlica tako, da na rubovima ne ispucaju, u praonici i gladionici svakovrsnog rublja
„SOKOL", ZAGREB
Boškovićeva ulica 10

POKUĆTVO
Kupujte dobro i jeftino sa skladišta: **Slavko Henč, Zagreb, Vlaška ul. 70b** (Nadbiskupska palača). Izrada i po narudžbi. Van Zagreba dostava autom bez troškova pakovanja.

MADONE i sve druge svete, prirodne te historijske slike!
Veliki izbor okvira i uokvirivanje slika uz najjeftinije cijene!
FREDO BERUT
umjet. nakladni zavod
Zagreb, Strossmayerov trg 12
(Seljački dom) Telefon 90-25

»Oh, to je bilo više nego dobro!« ona će uzdišući.

»Dakle vi mi praštate i ne srdite se više?«

»Moj Bože! Pa ti si moje jedino dijete! Samo mi ostani živ!«

»Ne, majko! Ne želim više živjeti! Tako je najbolje. Tko zna, što bih do godine ili kasnije učinio! Što ste željeli, ono sam učinio.«

Ponovo je zašutio od umornosti i prisluškivao. Zatim je stao šaptati:

»Ugine li ptica, legne u travu i na sunce. Uvene li vlat, vjetar je odnese preko polja. Samo čovjek i životinja zakopaju se u zemlju. Zašto? Ondje je tako tamno! Ondje se leži tako teško!«

Ponovo je zahroptao, kao da se mora ugušiti. Već mu se ukočili udovi. Kad se majka dotaknula njegova čela, bilo je to pokriveno ledenim znojem.

»Sine moj!« poviče ona prestrašeno.

»Majčice!« dahnu on. »Recite . . .«

I tu presta, kao da ga se dotaknula ruka smrti. I sve dulje potraja hropac.

»Poh! Poh! Poh!« kucalo je na prozoru uz urlik vihora.

Majka se digne i zapali blagoslovene svijeće.

Na klupi je ležalo Pavlovo ukočeno tijelo. Još je hroptalo u grudima i usnice se micale. Bio je to zadnji plamsaj životnog svijetla, koje se gasilo. Još zadnji uzdisaj i trzaj — sve je prošlo . . .

I vihor se stišao. Grane nijesu više udarale o prozor, kao da više nemaju koga da zovu.

Jedna duša, riješena svih spona, odletjela je u nepoznatu daljinu . . .

Malo zatim uzdigne se križ u kutu groblja.

Ispočetka posjećivalo ga danomice troje čeljadi i kitilo cvijećem i vijencima. Iza nekoliko dana zadržao je Šimuna kod kuće posao. Dolazila je majka Janja s Marinkom.

Kad je opet nakon nekoliko dana starica došla po Marinku u ribarevu kuću, našla je ondje — goste . . .

U najvećem uzbuđenju izašla joj ususret Marinka s kitom cvijeća u ruci.

»Ponesite mu to od mene! Danas ne mogu izaći, ali ću doći sutra.«

Tko zna, da li je kada došla. Odsada dalje vidjela se na grobu samo duboko prignuta majka, kako marljivo odstranjuje korov i suhe grančice. Konačno nije više dolazila ni ona. Možda ju je zadržavala bolest ili čak smrt.

Na Pavlovu grobu nije više bilo Marinkina cvijeća, nego samo velik vijenac od češnjaka, što ga je idiot spleo svom prijatelju i zaštitniku. Češnjak je uhvatio korijena i još se dugo širio u vlažnom pijesku.

Vjetar je ondje posijao i majčinu dušicu i pelin, koji su grob prekrili svježim zelnilom.

Za sparnih ljetnih dana cvrčali su ondje cvrčci svoju jednoličnu pjesmu.

Onamo nije nitko više dolazio.

*

Tako je grob postao ona voda iz Praksedine priče . . . Pod busenom i teškom zemljom sniva Pavao, koji je nekoć tražio sreću u dalekom svijetu . . . I nitko ga ne uznemiruje u snu i ne otima mu te sreće . . .

HRVATSKI SJEVER I JUG

Malo bismo u Evropi našli krajeva, gdje su tolike razlike među ljudima skupljene na malim prostorima, koliko se to vidi baš među Hrvatima. Da u Zagrebu sjednete jedamput na željeznički voz, kojim se voze Zagorci i Međimurci, a drugi puta na željeznički voz, kojim se voze putnici prema Banjaluci, vidjet ćete, da su to gotovo dva različna svijeta. Vozite li se od Zagreba željeznicom prema Sušaku, opazit ćete, da od Zagreba do Karlovca ponajviše ulazi u voz drugačiji tip ljudi, negoli od Karlovca do Sušaka.

Na jugu je od rijeke Kupe kraj, gdje se govori štokavski. Pri Kupi se počinje kajkavski kraj i proteže se na sjever do rijeke Mure, koja teče u Dravu. Na jugu od Kupe vidimo ljude, koji su višega stasa, vitkiji su i suhonjaviji. U kajkavskim krajevima vidimo oniske ljude širokih ramena, zdepasta tijela. U primorskim krajevima, naročito u Dalmaciji živi tip ljudi, koji imaju dugačke ruke i noge, a trup im je razmjerno kratak. Kajkavska masa, što stanuje od Kupe do Mure, ima poprečno dosta dug trup i kratke ruke i noge. Da se vide silne razlike posvuda u boji kose, očiju i u boji kože, toga ne trebamo ni spominjati.

Štokavci Hrvati iz Banovine vele, da idu »u muže«, kad idu među kajkavce. (Banovina je kraj između Kupe i Une). Smatraju ih za nešto zasebno. Nesamo da se jedni od drugih razlikuju po govoru, već se razlikuju jedni od drugih i po svojim socijalnim tradicijama. Štokavci su u susjedstvu kajkavaca bili krajišnici, dok su kajkavci bili ponajviše ili kmetovi ili plemići. Samo ih je malo bilo krajišnika ili graničara.

Ratovi s Turcima rastavili su Hrvate na dva glavna teritorijalna skupa. Jedno je sjeverni skup, a drugo južni. U sjeverni teritorijalni skup pripadaju Hrvati Međimurja, Hrvatskoga Zagorja, Gornje Podravine, Moslavine, Turopolja, Slavonije, Banovine, Gorskoga Kotara. U južni skup pripadaju Hrvati iz Dalmacije i Hercegovine. Sjeverni skup s južnim spajaju Hrvati iz Hrvatskoga Primorja, Like i Krbave. Pored toga stanuju Hrvati izmiješani jako s drugima po Bosni, Bačkoj, Baranji, u Gradišću i drugdje.

Poprečno su južni Hrvati življe ćudi od sjevernih. Južnjaci štokavci imaju svoje južnačke narodne pjesme. Hrvatski ih kajkavci nemaju. Slavonci ih opet imaju. Slavonci su zapravo južnjaci, što su se preselili na sjever. Kad su Turci zauzimali Slavoniju, zatrli su u njoj malone sasvim kajkavce. Nato su se u Slavoniju selili Hrvati, što su govorili štokavsko ikavski govor. Tako je po ćudi jedan dio sjev. hrvatskoga skupa jednak južnome skupu Hrvata. *J. Z.*

Izvorna novela

KITICA LJUBICA

Vrlo sam volio cvijeće... Još kao dijete rado sam sa sekama svojima kitio kitice i pleo vijence, rado sam skakutao po cvjetnim livadama i trgao granje rascvjetalih bademova... A u vrtu našem svakoga sam jutra zalijevao cvijeće i uživao gledujući, kako se rastvaraju šarolike latice, da prime rosnatu kapljicu.

Zato me neobično dirnulo, kad mi je jednoga proljeća između mnogo službenih pisama poštar donio i jednu kutijicu s prvim ljubicama. Ljubice su bile još svježe i mirisave... nježna ih je ruka nanizala u kiticu i spužvicom im priskrbila hrane. Svaka je od njih nešto stidljivo šaputala, svaku sam pomilovao i dodirnuo usnama svojim... Ta je kitica svježih ljubica unijela proljetnu radost u službene uredske odaje i dah bujnog života, koji nadolazi...

U prvi mah nisam se ni pitao, ko me tako dobro pozna, da mi i cvijećem znade — »pisati«. Toliko sam bio zanesen ljepotom samog poklona. No doskora sam pretražio čitavu kutijicu i na dnu njezinu našao mirisavo pisamce ispisano tankim pismenima nepoznate ruke.

»Rodila sam se u skrovitom i zapuštenom mjestancu. Daleko od buke i ljudi. Odrasla sam nezapažena i nezapažena provodila najljepše svoje dane. Srce mi je čeznulo za ljepotom i toplinom. Žedna sam bila njezinog milovanja. I već sam u ranu zoru otvarala svoje ljubičaste oči, orošene kristalnim kapljicama, i gledala na istok, odakle je s bjelušavog obzorja imalo da me pozdravi Sunce. Pružala sam svoj tanki vratić, da mu budem bliže... glava mi je bila stidljivo oborena, ali je čelo moje čekalo njegov cjelov. I od tog cjelova sva bih uzdrhtala... i kristalna bi se kapljica skliznula niz plave moje oči... Čitavog smo dana tihano pričali i ja sam gledala miljenika svoga, kako putuje, i plave očice svoje okretala za njim sve, dok se ne bi izgubio iza dalekih planina. Utisnuo bi mi posljednji cjelov na čelo i pošao, a ja bih ostala i opet sama sa svojim zažarenim licem. Priklonila bih glavu i sanjala o novoj sreći svojoj sa nekom tugom i čežnjom. A onda bi doletio odnekuda k meni moj mileni bratac Lahor, taknuo me nečujnim dodirom i tješio moju tugu, jer je znao da čita iz mojih očiju. Pričao mi je bratac stotinu priča iz dalekih zemalja i uspavao me svojom čavrljavom pričom, pa bi me i opet pomilovao i nestao u sjenovitu noć... Sretni su bili mladenački moji dani! No jednog mekanog sutona, dok sam sanjala o sreći, dohvatila me nečija ruka, otrgla iz skrovitog zaklona i zajedno sa mnogo meni sličnih plavuša poslala daleko... daleko... Bog znade, hoće li zaplakati sutra moj miljenik, kada me više ne nađe u rođenom zaklonu, i hoću li ja čuti tužan zov mog milenog braca...«

Tako je glasilo pismo. I više ništa. Razmišljao sam i razmišljao, no nikako se nisam mogao dosjetiti, koja je nježna duša znala tako lijepo da me dirne... Kitica svježih ljubica mirisala je na mome stolu i širila ljupku pramaljetnu radost po mrkim uredskim odajama. A kada je počela venuti, spremio sam je zajedno s mirisnim pisamcem među najdraže uspomene svoje mladosti.

Iza toga je proljeća prošlo mnogo drugih proljeća. Prestao sam se bio zanimati za tu osušenu kiticu ljubica... No jednog mi je dana, dok sam pregledao stare uspomene, došla do ruku. I ona i mirisavo pisamce, koje ju je pratilo.

»Što je to, tatice?« pitao je stariji moj sinčić Radovan.

»Što je to?« pitao je kao jeka drugi moj sinčić Velimir.

»To su ljubice... osušene ljubice... Ubrane su davno prije nego ste se vi rodili...«

A kad su me djeca pitala, ko ih je to ubrao, nisam znao, šta da im odgovorim... i zašutio sam. No izvukla me iz neprilike moja žena Marinja, koja je do nas nešto šivala i šutke pratila naš razgovor. Nije ni podigla glavu s posla, nego je govorila kao za sebe:

»Te je ljubice ubrala mamica... i poslala ih tatici. A tatica je dobar i uredan, pa ih je spremio. I sad će ih dati Radovanu i Velimiru, da se s njima igraju...«

Prekinuo sam je žarkim cjelovom. Izljubio sam i Radovana i Velimira i rekao im:

»Ne, djeco!... Tata će i za vas i za mamicu ubrati mnogo svježih ljubica; a ove ćemo i opet lijepo spremiti...«

Jest! Mirisno pisamce napisala je ruka moje Marinje.

LAPIN BLANC

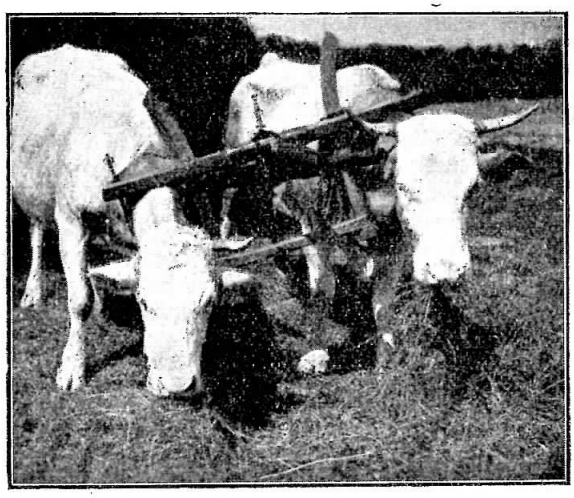

VOLOVI Foto Đ. Griesbach

U svakoj kući treba da se nađe prekrasni roman Knjižnice Dobrih Romana:

»OBITELJ VOJVODE HRVOJA«

Napisao ga je poznati hrvatski književnik Narcis Jenko. Izišao u 2 knjige. — Sveukupna cijena 60 dinara, uvezano 80 dinara. — Naručuje se kod Uprave „Obitelji", Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21

LOJZE GOLOBIČ

USPOMENE NA VELIKOG IDEALISTU

Gog će biti vaš najmilijl gost!

Sjedio sam nad nekim rukopisom u svojoj privatnoj radnoj sobi. Bio sam se sav zadubio u posao. Žurilo mi se, da ga svršim, jer sam te večeri imao na nekoliko dana otputovati. Tako nisam ni čuo, da mi netko kuca na vrata. Tek kad se kucanje nekoliko puta ponovilo, trgnem se i oglasim.

Uđe vojnik. Predstavi mi se. Ime sam prečuo. Slovenac je. Kulturni je suradnik »Slovenca«. Sada doduše u vojsci, ali ipak piše, kadgod ima vremena. Došao je i k meni, da se informira o aktuelnim pojavama u hrvatskom kulturnom životu uopće, a književnom napose. Želi biti što bolje upućen u hrvatske kulturne prilike pa da o tom informira slovensku čitalačku javnost, koja nažalost slabo prati hrvatski kulturni život...

Tako sam se upoznao s Lojzetom Golobičem. Na prvi mah je osvojio moje simpatije. Nije mi bilo krivo, što me je prekinuo u mom radu. Dugo smo sjedjeli u razgovoru, koji se razvio o najrazličitijim pitanjima. Razabrao sam, da sam se sastao s čovjekom, koji kao Slovenac osjeća mnogo ljubavi prema onom, što je hrvatsko, kako sam i ja kao Hrvat od mladosti svoje naučio da volim ono, što je slovensko. To je mnogima, koji podliježu poslijeratnom pretjeranom političkom egoizmu, danas postalo tuđe, neshvatljivo. I rijetki su idealisti, koji se načela ljubavi prema bližnjemu hoće i na tom polju konsekventno da drže. Egoizam je komotniji, a danas nažalost i popularniji nesamo u materijalnom, nego i u duhovnom, idealnom pogledu.

Otada je Golobič češće dolazio k meni, doklegod je bio u Zagrebu. I to su bili vrlo ugodni časovi rzagovora. Iz svake njegove izrečene misli odražavao se vedri, nepatvoreni idealizam. Iz svake njegove riječi odisala je toplina i iskrenost. Isticala se njegova velika inteligencija, mnogo je čitao i znao, o svemu je imao vlastiti sud, ali u tom se prema drugima nikada nije pokazivao nametljivim, nego je rado slušao tuđe mišljenje, ali ako je takvu mišljenju htio suprotstaviti svoje, nastojao je to uvijek učiniti obzirnošću i taktom, koji su odavali profinjenu dušu.

Pratio je sve, što se kod nas Hrvata u kulturnom životu događa. I na najsitniju stvar svraćao je pažnju. U prvom je redu svoje simpatije posvećivao kulturnom i književnom životu or-

LOJZE GOLOBIČ
prevodilac Deželićeva romana „Sofiju odabra" na slovenski

ganiziranih Hrvata katolika te je o tome mnogo pisao. Zanimalo ga je uvijek, što radi i kakve planove ima Jeronimsko Književno Društvo, pa malo ima književnih kritičara i referenata, koji su tako pomno i tako revno pisali o svakoj novoj jeronimskoj knjizi kao on. Bio je tu često i od naših hrvatskih kritičara revniji, pa se nejedamput znalo dogoditi, da je uopće prva kritika o ovoj ili onoj novoj jeronimskoj knjizi izašla od Golobiča. Bio je u tom novinarski brz, ali uvijek solidan u izricanju svoga mišljenja. Negativnost nije držao glavnom zadaćom kritike, kako tomu inače kritičari redovito podliježu. On je uvijek znao otkriti pozitivne vrednote djela te ih u prvom redu istaći. Ali ako je trebalo što pokuditi, nije se ni toga žacao, iako je uvijek nastojao naći za to najpodesniju formu.

U svojim smo se razgovorima češće vraćali na misao, da bi trebalo provesti neku uzajamnost u izdavanju djela od hrvatskih katoličkih pisaca u slovenskom prijevodu i slovenskih katoličkih pisaca u hrvatskom. Tu bi najviše mogli učiniti Jeronimsko Književno Društvo i Mohorjeva Družba. O tom sam i s Finžgarom više puta govorio, kad sam se s njim sastajao u Ljubljani.

Početkom veljače g. 1932. pohodio je F. S. Finžgar Zagreb. Među nama, koji smo ga dočekali, bio je i Golubič. I njegova fotografija, koju ovdje donosimo, snimljena je kod te prilike.

»Finžgar mi je ponudio, da prevedem za Mohorjevu Družbu Deželićev roman ‚Sofiju odabra'. Prihvatio sam,« rekao mi je nekako u to vrijeme Golobič, kad me je opet jedamput pohodio.

Golobič je tako i tim načinom htio dati dokaza, kako želi u realnost provoditi ono, što je idealno prigrlio.

I doista u jesen g. 1933. osvanuo je u Mohorjevoj Knjižnici Deželićev »Kraguj«, kako je Golobič nazvao u svom prijevodu roman »Sofiju odabra«.

Premda Golobič za taj svoj rad u duhu Mahnićeva i Krekova idealizma nije ni među Slovencima ni među Hrvatima našao na onoliko priznanja, kako bi to takav rad zaslužio, on nije sustajao. Nije sustao, dok ga nenadana smrt u tom nije prekinula.

Bilo je to baš pred pola godine. Na putu kod Plitvičkih Jezera stiže mi vijest o njegovoj smrti. Mlad, tek je bio prešao treći decenij svog života, morade pustiti pero iz ruke, pero, koje je toliko obećavalo Slovencima, a i nama Hrvatima. Bilo mi je, kao da sam izgubio nekog najbližeg svoga. Spomen na nj bit će mi uvijek drag, nezaboravan... *DR. J. ANDRIĆ*

UROĐENICI NA KONJIMA KROZ ŠUMU U ĆAKU

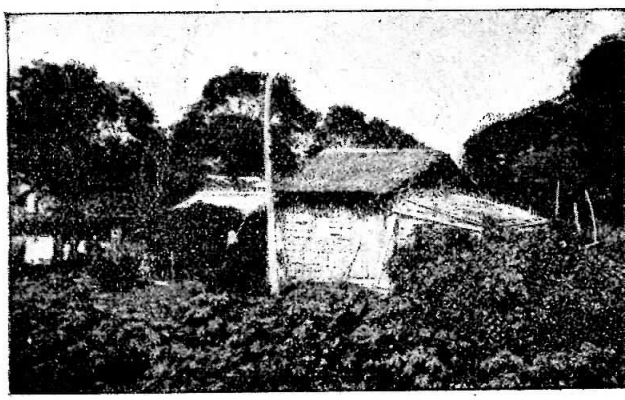

SIROMAŠNE KUĆE DOMORODAC

Kroz argentinski Ćako

OPROŠTAJ OD ĆAKA

Na sjevero-zapadnoj strani Resistencie, a od nje daleko 150 km, pred 20 godina bio je utemeljen novi grad pod imenom Presidente Roque Saenz Peña, koji se radi lakšeg izgovora obično nazivlje Saenz Peña (čitaj: Saenz Penja).

Saenz Penja leži na pruzi, koja iz Resistencie prolazi u sjevero-zapadnom smjeru kroz čitavu guberniju, siječe sjevero-istočni kut provincije Santiago del Estero i prelazi u provinciju Salta. Ogranak iste željezničke pruge iz Avia Terai, koja je udaljena od Resistencie oko 220 km, ide u zapadnom smjeru preko gubernije i zalazi u južni dio provincije Santiago del Estero. Ta državna željeznica, koja se službeno nazivlje F. C. C. N., ne ide na pogon ugljena, ni električne struje, već — drva. Drva joj barem ne manjka, jer većinom prolazi kroz same šume, a ide bogatim krajevima.

Oko Saenz Penje (u okrugu oko pedesetak kilometara) prostiru se ogromne poljane, zgodne za obradivanje, a na njima se podižu tuitamo ogromne šume. Početkom svjetskog rata argentinska je vlada naumila kolonizirati sve te zemlje. U to je ime objavila, da svaki, koji želi poći u taj kraj, podastre vladi molbu za koloniziranje. Svaki molioc, koji je dobivao 100 hektara zemlje, polovinu je od toga morao obradivati; druga mu je polovina služila za pašu. Svak se morao pobrinuti za kuću i zdenac i to kroz vrijeme od dvije godine... Mnoštvo naroda, koje je bilo željno da dođe do svoje vlastite zemlje, listom se odazove tom vladinom oglasu. Tu su bile zastupane sve narodnosti, pa i naša.

Ta zemlja, u koju još nikad nije zadro plug, bila je ko naručena za gojenje pamuka. A što je najglavnije, za vrijeme svjetskog rata cijena mu je bila upravo bajoslovna. Jedna tona prodavala se preko 1200 pesosa. Za tom ogromnom cijenom pojagmiše se ljudi. Svak je htio da posije što veću količinu pamuka. Najedamput cijena mu poče padati. Uskoro mu je cijena pala na 500 pesosa po toni. Tako se uzdržala nekoliko godina, a u zadnje se vrijeme kreće od 150 do 180 pesosa. Što je još gore, zadnjih godina spopadne pamuk neka vrst gusjenica. Trebalo se dakle i proti njoj boriti. Da se od tih groznih nametnica obrane, ljudi su kupovali zelenu galicu, kojom su ga polijevali. Ali ni s njom nije išlo najbolje, jer se našlo bezdušnih trgovaca, koji su mjesto zelene galice prodavali surogate. Sve je to bilo uzrokom, da su mnogi, koji su u početku bili došli do lijepe svote novaca, malo po malo zapali u strašne dugove.

Za mog boravka u Ćaku pohodio sam i tu našu brojnu koloniju. Sa željeznicom iz Resistencie — iza pet sati vožnje bio sam u Saenz Penji, gdje me je dočekalo nekoliko naših ljudi. S njima odoh do restauracije »Balkan«, koju drži jedan naš čovjek iz Bosne. Pod njegovim krovom bio sam gost čitavih deset dana.

Na žalost Saenz Penja do danas nema ni svoje crkve, ni kapele. Grad, koji broji oko 5000 duša, spada pod župu Quitilipi, koja je udaljena od njega 25 km. Ja sam misio u privatnoj kući, u kojoj je smješten privremeni oltar. Davno se misli o gradnji crkve i u tu je svrhu određeno zemljište, na glavnom trgu u središtu grada, ali u sadašnjim prilikama opće krize teško je izvesti naum.

Jednog dana pohodio sam grobište s uglednim Čehom — Karlom Sasvata, predsjednikom društva za gradnju crkve. Tu sam opazio, iako je narod zanemaren u vjeri, da ipak kršćanski osjeća. Rijetki su grobovi, koji nijesu urešeni znakom Spasitelja. Oni grobovi bez znaka križa skoro su sve samo češki. Na to me je s osobitom žalošću upozorio moj prijatelj Karlo.

Pred dvije godine po prvi put pohodio sam Saenz Penju, ali koja razlika! Sada se na sve strane opaža nestašica, siromaštvo, besposlenost. Grad je zamro, više ne napreduje, trgovina je zapela. Ne vidi se više — kao prije — po gradu

Slika lijevo:
TIPIČNA LICA DOMORODACA U ĆAKU

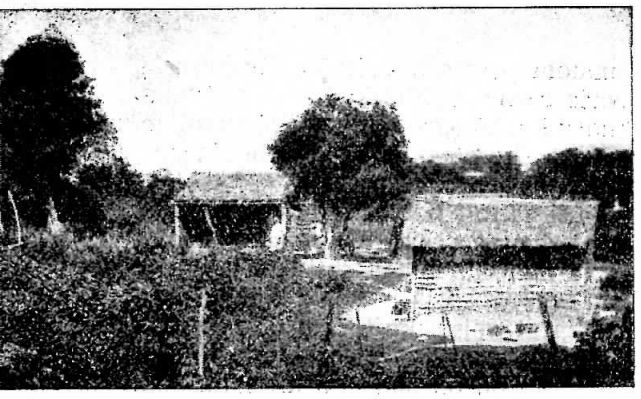

ĆAKU U ARGENTINSKOM ĆAKU

FRANJEVAC O. JOSIP ZURFLÜH MEĐU URODENICIMA

toliko auta i kola ćakarera. Svak se stisnuo i stavio na štednju.

Za vrijeme dobrih godina najbolje su se u tom kraju podigli Crnogorci — u predjelu zvanom Cuchillo (čitaj: Kućiljo). Sagradili su lijepe, udobne kuće, poput ljetnikovca, uredili dvorišta, posadili voćke, a uz to je svaki prištedio lijepu svotu. Kažu mi, da su Crnogorci prvi u okolici Saenz Penje uveli kokoš. Kod njih kao kod nijednog slavenskog naroda vlada uzajamna ljubav. Netom dođe koji od njihovih u ovaj kraj, oni mu nađu zemlju za obrađivanje. Jedan mu daruje vola, drugi mu pomaže sagraditi ćakaru, treći mu daruje sjeme... i kroz malo vremena novajlija počne živjeti svojim životom.

Pred dvije godine došao je po prvi put u Saenz Penju neki Crnogorac, koji ovdje nije imao nikoga svoga ni poznata. Kako je sišao iz vlaka, okreće se desno-lijevo, ne bi li bar po obličju upoznao koga iz svojih strana. Pa kad je uvidio, da ne pozna nikoga, poče vikati, što ga je grlo nosilo:

»Ej ljudi, ima li ovdje koji Crnogorac?« Na tu viku sav se narod zgrne oko njega, ali nitko nije znao, što dotičnik hoće. Neki su držali, da je poludio. Srećom se na stanici desio gospodin Susnica, koji je jadnika izbavio iz neprilike i iz ruku policije. Poveo ga je sobom i predao Crnogorcima.

Vrijedno je istaknuti, da su na Cuchillu Crnogorci pred tri godine o svom trošku sagradili školu sa stanom za učitelja i u tu svrhu potrošili preko 35.000 pesosa. Nažalost radi nekih formalnosti, koje neupućeni ljudi nijesu ispunili, škola je pala u državne ruke. Prigodom svoga prvog posjeta u Saenz Penju, pohodio sam tu školu, koja je od grada udaljena oko 60 kilometara. Uz dozvolu g. učitelja u školi sam misio, a ministrirao mi je g. učitelj. Moja pojava u školi bila je za djecu prava senzacija. Tà, kako i ne bi, kad za prvi put pred sobom vide katoličkog svećenika, franjevca. Kad sam počeo pripravljati oltar za svetu misu, kad sam na se obukao misne haljine, djeca su bez riječi, ko okamenjeni, produljena vrata, raskolačenim očima i rastvorenim ustima gledala u me kao u kakvo čudovište. Nije ni čudo, to je bio prvi put, da prisustvuju svetoj misi.

Iza svete mise g. učitelj započe sa školskom obukom. Pri rastanku od njega zamolih ga, neka mi dopusti, da se s djecom malo porazgovorim. Kad sam im rekao, neka ustanu na noge svi oni, čiji su roditelji rođeni Argentinci, od trideset i petero djece ne usta ni jedan. Na želju, neka ustanu na noge oni, čija je majka rođena Argentinka, ustadoše trojica. Jedan je dečko bio paragvajskih roditelja, dok su sva ostala djeca ljudi iz naših krajeva, većinom Crnogoraca. Djeca međusobno i u svojim kućama govore našim jezikom, a španjolski tek natucaju. G. učitelj, rođeni Argentinac, ne zna ni riječi hrvatski!

Čitavu sedmicu dana obilazio sam u društvu s gosp. Susnicom u njegovu autu po okolici Saenz Penje idući od ćakare do ćakare naših ljudi: Crnogoraca, Dubrovčana, Olibljana, Hvarana, dalmatinskih zagoraca, Imoćana, Međumuraca... Svugdje smo bili lijepo primljeni i pogošćeni. Svak je smatrao čašću, što smo se svratili pod njegov krov, bez obzira bio on katolik, pravoslavni ili protestant...

Jedne večeri prispjesmo dosta kasno u ćakaru gosp. Šimuna Gordulića, rodom Olibljanina. Njegovi su već bili pošli na počinak. Dični starac nas je srdačno uveo pod svoj krov, probudio svoju čeljad, pripremio nam večeru i ležaj za noćni počinak. Sutradan sam misio u njegovoj gostoljubivoj kući.

U dva navrata, što sam pohodio Saenz Penju, krstilo se pedeset i dvoje djece, među ostalim i jedan Japanac. Vjenčalo se petnaest parova i primilo sv. potvrdu dvadeset i dvoje djece. Sveti su se sakramenti dijelili i u kapelici i u polju pod otvorenim nebom, kao i po ćakarama. Ovomu se ne treba čuditi, jer misionar uživa iznimne povlastice.

Slika desno:
FRANJEVAC ZURFLÜH MEĐU NOJEVIMA

Narod je ovdje u vjerskom pogledu vrlo zanemaren. Jadni ljudi, osamljeni u svojim ćakarama, opkoljeni šumom, podani materijalnom životu, daleko od crkve i od misnika, tako se zapuste, da malo po malo zaborave na kršćanski nauk, što su ga u djetinjstvu naučili. Što je još gore, uslijed utjecaja pokvarena svijeta, na veliko psuju ono, što ne razumiju, ustaju proti vjeri, proti crkvi, a više puta i proti samom Bogu. U ovom pogledu uprav je tužno stanje naših ljudi, koji su ovamo došli, da si poboljšaju materijalno stanje, a pri tom zaboravljaju na ono, što je najpotrebitije — na spas duše.

Na ogromnom prostoru Ćaka de Resistencia, koji obuhvaća raznih 98.238 km² živi raštrkano 82.000 stanovnika, u ogromnoj većini katolika, i poviše nešto preko 2000 nekrštenih Indijanaca, a svećenika nema nego — osam!

Promišljajući na to s boli u duši ostavih Saenz Penju. Vratio sam se preko Resistencie ukrcavši se u vlak, kojim iza punih 26 sati vožnje sretno stigoh u San Lorenzo. Baš je bila nedjelja i najzgodniji sat za sv. misu, koju sam odslužio zahvaljujući Bogu, što me je čuvao na ovom dosta dugom putovanju od 58 dana po argentinskom Ćaku . . .

FR. LEONARDO RUSKOVIĆ

KRIZA I SPAS

Poput neke jezovite sablasti, protiv koje nema obrane, nadvila se »kriza« nad Evropom. Zavukla se u sve kute i kutiće; utisnula se u sve pore; upila se u sve žile i žilice; zadrla u čitavo staničje organizma, koji jednim imenom zovemo: Zapad.

Poklopila nas ta sablast poput strašne more. U čemu je zapravo ta sablasnost, to niko ne zna pravo kazati, ali svako je vidi, čuje, posvud osjeća. To je neka užasna, preteška endemička bolest; ne bolest tijela, već bolest duše, bolest duha čovjekova. Zapad se nekad s pravom ponosio, da je »sol zemlje«, ali sad je ta »sol« obljutavila, pa truje i ostale kontinente, po kojima se razlila bijela rasa Evrope. Na pitanje, ko je kriv za sve to, samo je jedan odgovor: Krivi smo svi za sve!

Samo od sebe nameće se pitanje: hoće li Evropa ozdraviti; hoće li se Zapad spasiti? . . . Hrvati imadu zgodan paradoks: »Što gore, to bolje!« Imade u tom paradoksu mnogo istinitosti . . . Po nekim znacima čini se, kao da je kriza dosegla svoju kulminaciju . . . Ne prsne li Evropa sada, znak je, da u njoj imade neobične snage, znak je, da će ozdraviti . . . Međutim svako se vara, ko misli, da će to ozdravljenje ići brzim tempom. Pravo ozdravljivanje započet će tek onda, kad u grob legnu svi oni, koji su zaraženi tom krutom boljeticom. A među te spadamo svi do one sitne dječice, koja još ne polaze školu. Ta sitna dječica prvo su proljeće . . . Kao ono u grčkome mitu o povratku Heraklidu, tako će i ovdje trebati da prođu »tri proljeća«, da Zapad ozdravi . . . Kad ovo prvo koljeno izađe do svoje pune dobi, ugledat će — kao kroz maglu — »obećanu zemlju«; tek »treće proljeće« doći će, u svojoj punoj dobi, u »obećanu zemlju.« Treba da se mnogo toga okaje . . . »Očevi jedoše trnule, — sinovima utrnuše zubi!« . . .

Da se bolje razumije, odakle ta sablasna pošast Zapada, treba protumačiti dva pojma, koja su nejasna danas i premnogim »školovanima«. Ta dva pojma jesu: kultura i civilizacija . . .

K u l t u r a je latinska riječ. Kultus znači: usrdno, djetinje strahopočitanje prema Nečemu, što čovjek drži kudikamo višim, nadmoćnijim, savršenijim od sebe, što čovjek smatra potpuno savršenim. Kad se probudio čovjekov »ja« — u ona davna, stara vremena, koja nazivamo »prethistorijskima«, osjetio se čovjek osamljenim, slabim, potpunoma nemoćnim prema svemu onome, što je bilo izvan njegova »ja«. Poradi te osamljenosti porodio se u čovjeku jezovit, metafizički strah. Iz ovoga straha niknulo ono usrdno, djetinje strahopočitanje prema onome Nečemu, prema Božanstvu, prema Bogu . . . »Timor Dei initium sapientiae!« . . . Ovo Božanstvo odsad drži čovjek nepresušnim vrelom dobrote, ljepote, pravde, istine . . . U ovome Božanstvu čovjek i gleda i vidi svoju zaštitu, svoju obranu . . . Svu svoju vjeru, svu svoju ljubav, svu svoju nadu obraća čovjek prema Božanstvu . . . I čovjek nastoji da se u dobroti, ljepoti, pravdi i istini približi tome Božanstvu. Čovjek uzljubi svoj »ja« . . . i dolazi do spoznaje i onoga drugoga »ja« . . . onoga »ti« . . .

Vidimo dakle, da je početak svake kulture u vjeri. Ali najsnažnija kultura temelji se na onoj bezdanoj Kristovoj: »Ljubi Boga nada sve; a bližnjega kao samoga sebe!«

C i v i l i z a c i j a je također latinska riječ: civitas — grad, država; civis — građanin; civilis — gradski, građanski . . . Već u samoj toj riječi osjećamo ograničenost. Grad je opasan zidovima; država je opasana granicama. Sve, što je izvan zidina, izvan granica, tuđe je, posve neprijateljsko. Protiv onoga svega izvan zidina, izvan granica moraš se boriti, jer »ako ti ne ćeš njega, a on će tebe!« U toj borbi dopuštena su sva sredstva: tu vlada krutost, zavist, mržnja . . . nema pardona. Neka skupnost, neko drugarstvo vlada samo protiv neprijatelja izvan zidina, izvan granica. Čim ta borba na čas utihne, nestane i unutar zidina, unutar granica te skupnosti; razmaše se — unutar zidine — žučljiva borba o »plijen« . . . I ta je borba kruta, puna mržnje. Prejasan primjer za to imademo one stoljetne borbe između »imaš« i »nemaš« u Rimu. Leden razbor stupa u preživu akciju. Briga o tijelo. To je civilizacija . . .

Civilizacija je dakle ledeno nastojanje čovjekova preoštra razbora, da njegovu tijelu bude »dobro na zemlji«. Ovdje vrijedi ona engleska: »Right or wrony: my country!« »Je li to pravo ili krivo: radi se o meni, o mojoj domovini!« U tome je goli egotizam — i nipošto ne egoizam.

Pravi je egoizam — ljubav prema samome sebi — izvor altruizmu, ljubavi prema bližnjemu, a egotizam potpuno negira altruizam, ruga mu se kao slabosti. To je ona negativna »etika« Ničea i Springera, pa i svih »modernista« i »pozitivista«. Na toj se »etici« osniva i vajni »komunizam,« koji niječe svako »ja«, pa time niječe i svako »ti«, i od društva čini bezličnu masu.

Možemo dakle kazati: kultura je kćerka istine nepresušno vrelo moralnih i etičkih vrednota; civilizacija je kćerka laži i nepresušno vrelo svih zala, zloća, opačina. Evropa — (čitav Zapad) — odbacila je od sebe kulturu, odbacila je od sebe težnju za Istinom, odbacila je od sebe onu bezdanu Kristovu: »Ljubi Boga nad sve; a bližnjega kao samoga sebe!« Evropa se sva zagnjurila u civilizaciju. Kultura je život; civilizacija je smrt. Kultura je briga za dušu i za tijelo, stvaranje harmonije između duše i tijela; civilizacija je potpuno negiranje duše i ledena briga za tijelo.

Evropa se posvema petrificirala u sisteme i dogme tako zvanih »pozitivnih znanosti«. »Pozitivisti« obaraju se na sve istine vjere i zadahtano stekću na dogmatiziranje vjere, a nema intolerantnijih dogmatičara, nego što su oni. »Pozitivisti« udaraju na »zelotizam«, a nitko ne stvara tako slijepe i gluhe zelote, kao što ih stvaraju oni. Sloboda je samo ondje, gdje vlada duh.

»Pozitivisti« negiraju duh i klanjaju se samo ledenome razboru. A razbor pripada posvema tijelu, koje je potpunoma neslobodno. Dakle? »Pozitivisti« ne čine razliku između života duše i življenja tijela, jer ne priznavajući postojnost duše ne mogu priznati ni život duše. Za njih je tijelo sve, i briga za tijelo alfa je i omega svega njihova »mudrovanja« i »znanja.« Tijelo je čovjekovo izgrađeno iz »zemlje«, i mora se pokoravati svima zakonima fizisa — neslobodno je; duša čovjekova nije izgrađena iz »zemlje«, ne pokorava se zakonima fizisa, potpunoma je slobodna... Življenje provodi čovjek u društvu sa drugima, pa i to steže njegovu slobodu; život provodi čovjek potpuno sam, u samoći svoje duše, i zato je život čovjeka potpuno slobodan. Što je to duša, što je to život, to se ne može »znati«, to se može samo proživljavati. Tu vrijede riječi Svetog Augustina: »Ako me za to niko ne pita, znadem; kad bih htio protumačiti nekome, koji me pita, ne znam!« Nikoja znanost ne može protumačiti ni dušu ni život čovjeka.

Neki moderni »mudraci« kažu, da su se sve dosadašnje vrednote pokazale nedostatnima i nesposobnima da dovedu u red čovjekovo društvo, i da ih sve treba zamijeniti drugima, jačima, sposobnijima. Koji ovako »mudruju«, pružaju svima na ogled prejasan dokaz, da imadu oči, a ne vide, da imadu uši, a ne čuju. Zar je ma ikad iko kazao dublju od Kristove: »Ljubi Boga nada sve, a bližnjega kao samoga sebe!«? Zar je uopće iko kadar nešto dublje kazati? Mudrovanje svih tih »pozitivista« o dubljim, sposobnijim vrednotama nemoćno je trabunjanje.

»Umwertung aller Werte« započela je Evropa davno prije Ničea i njegova »Zarathustre«, davno prije modernih »pozitivista«. To razgrađivanje vrednota započelo je već u prvim danima renesanse. Odonda zadobiva Evropa na ekstenzitetu, a gubi na intenzitetu; odonda započinje Evropa gledati samo na tijelo, a zanemaruje i dušu i duh. Bolest Evrope stara je već nekoliko stoljeća, ali je u ovo naše doba zadobila sablastan karakter. To može da razabere svako, ko zagleda u povijest Evrope. Ali nije dosta, da ti zaviriš u povijest tek svojim čulnim okom, već ti u nju zadubi pogled svoje duše, duha, razuma i uma...

Sve te tako zvane »pozitivne znanosti« snesle su svoja kukavičja jaja u toplo gnijezdo kulture i razrovale su to toplo gnijezdo. Iz tih kukavičjih jaja izlegli su se posve krivo tumačeni socijalizam, zločinački, krvavi komunizam, pa i feminizam. Svi ti »-izmi« puni su i prepuni samodopadne naduvenosti. Pod mlatom tih »-izama« u smrtnim trzajima izdiše Evropa, a s njome i čitav Zapad. Njihovom »zaslugom« postavljena je Evropa na pranger sramote, gdje je uz prijezir gledaju svi ostali kontinenti. A čemu? Neko ima i te kakova računa kod toga, i taj neko radi »ispod žila«!... Treba da se Kristova nauka na svim linijama napadne, da se diskvalificira! Pod lažnom maskom moderne »tolerancije« udara se bez stida, razbora, razuma i uma na Kristovu nauku, koja nauča: »Propovijedajte Blagu Vijest svima narodima!« Zar imade veće, dublje, uzvišenije tolerancije od te? Ili: zar je to tek tolerancija? Zar to nije Ljubav? O — samo Ljubav gradi!...

Svi ti moderni zadahtani »-izmi« u prekrutoj i otrovnoj mržnji štekću i rikću uz pakleni grohot i cerenje i ruše, obaraju, gaze i pljuju po svim moralnim i etičkim vrednotama, koje uznosi neustrašivo samo Kristova nauka u bezdanoj ljubavi prema Bogu i bližnjemu. »Ko je moj bližnji?« zapita mladić Krista. A On mu reče: »I tvoj neprijatelj!« Zar se ikad prije ovakova čula?... Zar u svim ovim »vrednotama« tih vajnih »pozitivista« ima i jedna ovoj slična? Svi ti »pozitivisti« posvema su slični onim »trgovcima i mijenjačima novca«, koje je Krist pletenim bičem tjerao iz hrama Božjega, jer su iz hrama Božjega učinili spilju razbojničku.

Badava Evropa muku muči, da provede renesansu svoga življenja gospodarskim reformama: dok ona ne provede punu renesansu svoga života, svoje duše, za Evropu ne može biti spasa. Povratak Bogu, povratak Kristu, povratak svim onim vrednotama, kojih je nepresušno vrelo jedina nauka Kristova: u tome je preporod Evrope, Zapada, čitavoga čovječanstva. Vrlo je utješna pojava, što su najdublji i najplemenitiji duhovi i umovi Zapada i Evrope došli do te spoznaje, i da se sve više čuje lozinka: »Natrag Bogu! Natrag Kristu!«

Taj će poklik malo pomalo pod isti barjak skupiti sve najplemenitije sinove i kćeri Zapada i Evrope. I na motki toga barjaka bit će znak Križa, a na barjaku tome bit će ispisane legendarne riječi: »U ovom ćeš znaku pobijediti!«

PROF. FRAN ŠOJAT

KULTURA

Književnost

Florence Barclay: RUŽARIJ, novi roman, preveo Vojmil Rabadan, izdala Knjižnica Dobrih Romana, Zagreb 1935., str. 240, cijena 30 Din, uvezano 40 Din. — U ukusnoj opremi izlazi ovog tjedna ovaj nada sve zanimljivi roman engleske spisateljice Barclay, koja je stekla među čitaocima i čitateljicama »Obitelji« neobično velike simpatije. Ova će knjiga zastalno ubrzo doživjeti veliku popularnost i proširenje, kao što to i zaslužuje.

Engleski pisac Irac Bernard Shaw, koji je protestantske vjere te simpatizira s boljševicima, zalaže se, da katolicima bude vraćena katedrala sv. Patrika u Dublinu, koju su anglikanci prije 400 godina bili sebi prisvojili. U Dublinu anglikanci (protestanti) kao manjina imadu 2 katedrale, a katolici nijedne. Zato Shaw drži pravednim, da jedna, i to najstarija, bude vraćena katolicima. On o tom piše: »Katedrala zija prazninom od Nove Godine do Silvestrova, pa tim protestanti sami priznaju, da je ne će. I zato ona mora biti vraćena katolicima, kojima je stalo do nje.«

Slavni poljski pisac Reymont o majci. Wl. St. Reymont, koji je za svoj roman »Seljaci« prije 10 godina dobio Nobelovu nagradu, ali je brzo iza toga umro, napisao je u jednom svom pismu ove riječi: »Htio sam se ubiti, jer sam bolovao od anemije duše. Samo smrt moje majke odvratila me je od toga koraka, zapravo njene molitve; znala je naime, šta se zbiva sa mnom i osjećala je moju odluku, na koju sam se pripravljao. U njen posljednji šat, na njenu grobu, nad njenim gorko oplakivanim grobom preporodio sam se: iz njene se smrti u meni digao život, te sam se s poniznošću i srećom vratio k onim vrelima vjere, od kojih sam se bio udaljio s besmislenim ludovanjem. Spoznao sam, da osim katolicizma nema ničega, za što bi bilo vrijedno živjeti, pa i umrijeti!«

Hrvatski pisac Lovre Katić dovršio je svoj roman »Kraljica Jelena«, koji će doskora ući u tisak te će još u prvoj polovici ove godine izaći u Knjižnici Dobrih Romana.

Kazalište

Krešimir Baranović: IMBREK Z NOSOM, balet u 4 slike. — Od premijere prije 2 mjeseca dosad izvedeno je ovo novo Baranovićevo baletno djelo 9 puta u zagrebačkom Narodnom Kazalištu. Taj balet ima po zamisli da bude pendant predašnjem Baranovićevu baletu »Licitarsko srce«, koje je doživjelo vrlo lijep uspjeh te je već desetak godina stalno na repertoiru. I doista sada ta dva djela ispunjaju cijelo veče kao neki, kao što ga je sam skladatelj nazvao, zagorski diptihon. I jednom i drugom baletu je radnja uzeta iz Hrvatskog Zagorja. »Licitarsko srce« se naslanja na šaroliki proštenjarski život, a »Imbreku z nosom« je jezgra uzeta iz narodne priče. Ta priča pripovijeda o seljačkome momku, koji ima dugački nos te djevojke bježe od njega kao od strašila. Međutim za jedne bure raširio je kišobran, te ga je vjetar odnio u nebo. Tu Imbrek moli Boga, da mu skrati nos. Bog naloži anđelima, da mu nos odrežu pilom. Kad se Imbrek vratio opet među svoje seljane, ne mogu oni da se načude, kako je Imbreku nos postao lijep, malen. A on im se stade hvaliti, kako je sam sebi skratio nos. No u taj čas ga radi te laži stiže Božja kazna: nos mu iznova naraste te je ostao Imberk s dugim nosom. Tu priču razdijeljenu u 4 slike zaodjenuo je skladatelj vrlo efektnom glazbom, koja nije tako bučna kao u »Licitarskom srcu«, nego ima profinjeniju strukturu i melodijsku i instrumentacijsku. U »Licitarskom srcu« je melodijski elemenat u većoj mjeri uzet iz pučke glazbe, nego u »Imbreku z nosom«, u kojem je skladatelj dao većeg maha vlastitoj invenciji. U »Licitarskom srcu« se uz ostale motive ističe u posljednjem dijelu efektna melodija »Naj baba brunda«, a u »Imbreku« je jedna od osnovnih melodija uzeta iz poznate »Ptiček leti«, koju je skladatelj u raznim varijacijama razradio. Instrumentacija je Baranovićeva najjača strana pa ona i u ovom baletu briljira. I inscenacijom, koju je dao Ljuba Babić, »Imbrek« je dobar pendant »Licitarskom srcu«, koje je inscenirao Vanka. I izvedba se s Miom Čorakovom, Antunom Vujanovićem i Maksom Fromanom u glavnim ulogama pod samim skladateljem kao dirigentom može ubrojiti među najsavršenije, što je ove sezone u našem Narodnom Kazalištu dano. Dr J. A.

Radio

RADIO ZAGREB

Pored uobičajenog programa u narednom tjednu ističemo ove priredbe:

31. III. U 10 s. Prenos sv. mise iz crkve sv. Marka. Oratorijski zbor pjeva misu od A. Dobronića. — U 20.15 s. Ruža Cvetičar i Slobodan Živojnović pjevaju operetne arije.

1. IV. U 17.65 s. Lj. Jovanović čita pjesme u prozi od Turgenjeva. — U 20 s. Prenos opere iz Narodnog Pozorišta u Beogradu.

2. IV. U 17.15 s. Violinski koncerat Ivana Pinkave. — U 20.30 s. Vokalni koncerat Ančice Mitrović i Lea Mirković.

3. IV. U 17.15 s. Koncerat na harmonici; izvodi S. Čačkes. — U 17.45 Dječji sat. — U 20 sati Koncertno veče; prenos iz Ljubljane.

4. IV. U 20.00 s. Koncertno veče; prenos iz Beograda. — U 22.15 s. Koncerat mandolinskog kvarteta.

5. IV. U 20.00 s. Vokalni koncerat Erike Druzović. — U 22.15 s. Koncerat tamburaškog orkestra »Zajc«.

6. IV. U 21.15 s. Prenos evropskog koncerta iz Beograda.

DOGAĐAJI

18 o ž u j k a: Pariz, London i Rim vijećaju o tom, kako će nastupiti prema Njemačkoj radi njene povrede versajskog ugovora uvođenjem opće vojne dužnosti.

19. Belgijska vlada, kojoj je bio na čelu Theunis, dala ostavku radi valutnih poteškoća.

20. Nakon objave njemačkog naoružanja američki je predsjednik Roosevelt izgubio svaku nadu u opći sporazum o svjetskom razoružanju, ali na savjet američkog vojnog ministra ne će prosvjedovati u Berlinu protiv njemačkoga naoružanja, da ne bi u slučaju evropskog zapletaja i Amerika bila opet povučena u to evropsko vrzino kolo.

21. Francuska i Italija predali njemačkoj vladi oštar prosvjed protiv samovoljnog prekršaja mirovnog ugovora. — Francuska se potužila na Njemačku Društvu Naroda te traži hitan saziv Vijeća Društva Naroda.

22. Engleski ministar Eden, zamjenik ministra vanjskih posala, doputovao u Pariz radi dogovora o njemačkom naoružanju.

23. U Parizu vijećaju Laval, Eden i Suvich, podtajnik talijanskog ministarstva vanjskih posala. — Bivši engleski ministar vanjskih posala izjavio, da se u Njemačkoj nije promijenio onaj duh, koji je Evropu već jedamput natjerao u svjetski rat. — U Tokiju, glavnom gradu Japana, potpisan ugovor, kojim Rusija prodaje istočnokinesku željeznicu državi Mandžukuo, te je tim uklonjen glavni kamen smutnje između Rusije i Japana.

24. U Berlin stigli engleski ministar vanjskih posala Sir John Simon i ministar Eden, te su bili svečano dočekani. — U Belgiji sastavlja viceguverner Narodne Banke van Zeeland koncentracionu vladu svih stranaka.

25. U Beograd stigao rumunjski ministar vanjskih posala Titulescu radi dogovora o pitanjima evropske politike.

FOTO I. KOTZMANN

ATELIER ZA MODERNU FOTOGRAFIJU

ZAGREB

SROSMAYEROV TRG BROJ 12

KRALJICE MARIJE ULICA BROJ 3

HRVATSKI SELJAČKI DOM

RADIO ZASTUPSTVO

Aparati — zadnja riječ! — Najmoderniji baterijski aparati svih vrsti! — Radio klinike za sve sisteme!

FRANKOPANSKA ULICA 2 A (DVORIŠTE)

NAŠ DOM

Dobar tek

JELOVNIK ZA OVAJ TJEDAN

Nedjelja. Objed: Govedska juha sa žličnjacima od špinata. Pržena janjetina sa salatom. Savijača s makom. — Večera Govedina na octu i luku.

Ponedjeljak. Objed: Juha od celera. Jastučići s pekmezom. — Večera: Kruh umočen u tijesto i pržen.

Utorak. Objed: Juha od mrkve. Špinat sa sušenim mesom. — Večera: Pečeni krumpir s maslacem.

Srijeda. Objed: Paprikaš od krumpira. Okrugljice od sira. — Večera: Kukuruzni naduvak bez jaja s kuhanim suhim šljivama.

Četvrtak. Objed: Juha od špinata. Punjene pržolice. — Večera: Omlet s bademima.

Petak. Objed: Mliječna juha. Pirjani kupus i grah sa prženim mrvicama od žemlje. — Večera: špinat s jajima.

Subota. Objed: Prežgana juha. Krumpir sa rajčicom. Palačinke. — Večera: Sir s vrhnjem i mladim lukom.

Juha od špinata. Skuhaj otprilike dvije šake špinata u vodi s malo sode za kuhanje. Zatim načini svijetli zapržak, koji razrijedi juhom od kosti pa dobro prokuhaj i posoli. Možeš primiješati žumanjak razmućen u malo mlijeka. Ponudi s prepršenim žemljinim kockama.

Špinat s jajima. Skuhaj špinat kao obično, ocijedi, nasjeckaj i pirjaj na luku, koji treba da bude blijed. Ne zalijevaj vodom. U to umiješaj 2 žumanjka, razmućena u vrhnju, pa pirjaj dalje, dok ne bude špinat dobro gust.

Palačinke sa bademima. Ispeci tanke palačinke. Bademe očisti i sitno nasjeckaj. Svaku palačinku namaži limunovim sokom, posipaj sa nasjeckanim bademima i savij. U zdjelu za pečenje metni nešto vrhnja, složi u to palačinke, metni malo šećera i prelij sa vrhnjem, te prokuhaj u pećnjari.

Kukuruzni naduvak bez jaja. Kuhaj ¼ kg kukuruznog brašna u ¾ litre posoljena mlijeka tako, da postane gusta kaša, pa dodaj 10 dkg šećera u prahu, vanilije, 5 dkg masti (ili maslaca) i žlicu ruma. Sve dobro smiješaj pa tu smjesu uspi u namašćeni i brašnom posuti oblik za naduvak. Peci u pećnjari otprilike pola sata. Ponudi sa kuhanim suhim šljivama ili sa sokom od svježih naranča. S. A.

TORBICE ZA DAME

ženske i muške pojase, aktovke i svu kožnu galanteriju kupujete izravno i jeftinije kod proizvađača

STJEPAN MIHEK

radiona za izradbu torba, kovčega i kožnate galanterije

ZAGREB, ŽERJAVIĆEVA UL. 3 (dvorište)

Telefon iz usluge 20-28

Riječ o modi

MODA I DANAŠNJA MLADEŽ

Riječ »moda« idol je današnjoj mladeži, napose ženskoj. Svagdje — na ulici, u školi, kod kuće — uvijek se čuju vrlo »ozbiljne« debate o modi, koja je po shvaćanju današnje omladine najvažnije pitanje. Omladina uslijed toga propada materijalno i moralno. Zar mi ne možemo stvoriti današnjoj mladeži drugi idol? Zar da se ona klanja samo modi? Koliko je nevinih djevojčica stradalo, a da i same nisu svijesne zašto! Nijesu ni pomislile na opravu, šešir, cipele i koju drugu stvar, koja je skrivila njihov pad, a moda je i tom, bila kriva. One su zaželjele, da budu odjevene kao njihove bogate družice, po najnovijoj modi. Odakle da stvore sredstva zato, kad im je otac siromah radnik, manji činovnik, koji jedva toliko zaslužuje, da može spojiti kraj s krajem? I eto puta u zlo!

Upravo se zgražamo nad nekim slučajevima, koji se odigravaju pred našim očima i koje gledamo žmurke. A kao da nas i ne diraju! Stojimo prekriženih ruku, kao da se ništa ne događa. Moloh »moda« slavi svoje slavlje...

Kad bi nas ovo potaklo, da se istinski, iskreno zagledamo u život omladine obzirom na modu, morali bismo uznastojati, da se iskorjeni to najveće zlo, na kom uspijevaju sva ostala zla. Da se to spriječi, u prvom redu je zvana škola, i to zato, što se ondje mladež sastaje, a tu obično ne vode važnijeg razgovora nego o modi. Onda bi tom mnogo pažnje trebao posvetiti roditeljski dom. Nikako majke ne bi smjele kćerkama prednjačiti u modi. Ne vodite svoje rođene djece u zlo!

Najlakše bi se spriječilo to zlo, kad bi se opet omladina vratila vjerskom životu, jer bi onda sama uvidjela, da modom srlja u propast. Ako taj način ne pomogne, vjerujte, nijedan drugi ne će. Zdenka Barbarić

Oglas registr. pod Š. Br. 22262 od 18. XI. 1936.

Ne badava

ali uz nevjerojatno niske cijene postignete u tapetarsko-dekorativnoj radnji

prije G. JURAK sada S. BALOV

Zagreb, Gajeva ulica 22 — Telefon 61-57

Obnova i popravak kauča, otomana, madraca i t. d. kao i sve u tu struku zasijecajuće radove.

Posjetite bez obaveze na kupnju!

Zdravlje

ZRAČENJE STANA

U prostorijama, u kojima obitavamo, kvari se zrak uslijed našeg disanja, uslijed loženja i nevaljalog osvijetljenja. I još štošta drugo kvari zrak u stanu, na pr. kuhanje, držanje i pranje čistog rublja, sušenje mokrog rublja, mokre odjeće i obuće te ostalih predmeta, koji imaju jak miris ili neugodan vonj. Ako te stvari držimo u stanu, onda prozračivanje stana nikako ili vrlo slabo koristi. Osobito je nezdrav i pokvaren zrak u vlažnim prostorijama. Tko dakle želi imati čist zrak u svojoj sobi, neka ponajprije ukloni iz nje sve navedene uzročnike i neka sebe i cio stan drži u najvećoj čistoći.

Udihavanje nečistog zraka uzrok je glavobolji, nesvjestici, pa i povraćanju. Tim postajemo i manje otporni proti drugim raznim bolestima, to više, jer trošimo manje hrane. A uslijed toga može nastati slabokrvnost, a i tuberkuloza, jer ljudi, koji stalno žive u nečistom zraku, dišu samo površno te primaju u sebe malo kisika. Zadaća je dakle zračenju ta, da se ukloni pokvareni zrak, a dovede čisti i zdravi.

Zrak se u sobama obnavlja donekle sam od sebe, jer nijedna vrata i nijedan se prozor ne zatvara tako hermetički, da se ne bi mogao između sastavaka i režaka osjećati mali propuh, a taj nastaje promjenom vanjskog i nutarnjeg zraka. To ćemo lako zapaziti osobito za hladna vremena, jer je vanjski zrak hladan, a nutarnji puno topliji. Tako se u sobama izmjenjuje nutarnji zrak s vanjskim. I peći su također dobri ventilatori. Tko u svom stanu nema posebnih naprava za obnavljanje zraka, t. zv. ventilatora, taj neka prozračuje stan otvaranjem prozora i vrata, ali neka ne ukloni propuhu. Uostalom bolje je biti kratko vrijeme i na propuhu, negou neprestano udisati pokvaren zrak. Zračenje se obavlja prema potrebi. Svakako u jutro prigodom čišćenja malo duže, a nešto i u podne iza objeda i prije spavanja.

Ivan Sitarić

OBITELJSKI živući STROJEVI

Za čišćenje, obnovu i popravak preuzima jedina specijalna

MEHANIČKA RADIONA

FERDO FABRY, ZAGREB

Frankopanska 8 (u kući Hotel Imperial)

Za dobru djecu

KAD JE NA ZEMLJI PROLJEĆE

Kada je dragi Bog opet htio da učini proljeće, sakupio je sve svoje anđeliće i povjerio neke osobite službe najrazumnijima od onih, koje je htio poslati na zemlju.

Još vrlo rano, upravo kada se sunce budilo, anđelići su posjedali na sunčeve zrake, spustili se po njima, a vjetar ih je raspršio na sve strane. Prva tri anđelka pristala su na grmu od lijeske, tako su ga drmali i tresli, da su cvjetići samo poigravali. Druga tri anđelića popeše se na vrbino drvo, strugali su i trgali smeđe pupove tako dugo, dok nisu sa svojim malim prstićima iskopali njihove meke, poput miša sive vršiće — pa su im se od srca radovali. Vjetar je ponio jednog anđelića na jabukovo drvo, gdje mu se nije dopalo, jer nije našao ni jedne jabuke da se nasladi. Kada je već posve srdit htio da siđe s drveta, poviri nekoliko nježno ružičastih cvjetića smiješeći se kroz zelene listiće, tako da se anđelić nije mogao nagledati te krasote.

Neki drugi anđelić ušetao se po nekom drvetu i otkrio je ptičje gnijezdo, u kojem je cvrkutalo pet malih kljunića čekajući željno svoju majčicu sa slatkim zalogajem. Anđelić im je pjevao najljepše pjesmice, tako da su zaboravili i na glad.

Dva anđelka zaboravila su, što su trebala raditi, pa su se zavukla među lišće i cvijeće i zaspala po bijelom i svijetlom danu.

Pet drugih anđelaka nisu imali baš nikakve volje za rad, nego su sjeli na granu i ljuljali su se sve, dok se nije grana slomila, a oni pali na zemlju. Usto su se dobro udarili i izgledalo je, da su raspoloženi za plač. Visibabe i mrazovci, još posve ukočeni od straha, ispružili su svoje dugačke vratiće, da bolje vide, što se desilo... Izišli su iz zemlje iz znatiželje, da vide, tko je to pao.

Tako je svaki dan bilo sve zelenije i toplije, i svaki dan su anđelići imali sve više i više posla. Odmah su otrčali u šumu, probudili nekoliko ljubičica... pa na baru, da pokucaju potočnicama... a naposljetku pretvorili su livade u bujne sagove. Ptičice su pjevale sve življe, leptiri i pčelice letjele su naokolo i napokon spazili nekoliko glogovih cvjetića, kako vire ispod lisnatog krova.

Tada zaključe anđelići da prirede cvijeću i životinjicama proljetnu svečanost na jednoj lijepoj šarenoj livadi. Morali su pozvati ptice i leptire, a tko li se sve nije došetao amo!

»Haj, haj, al ćemo se naplesati!« kliktali su mišići obukavši svoju najnoviju krznenu odjećicu, koja je bila mnogo finija od zimske, i veselo su trčali po livadi.

»Kre, kre, kre,« zavikale su žabe, kad su se pojavile, a jedna od njih smjestila se odmah vrlo udobno na gljivi i utvarala si, da sjedi u naslonjaču. Noge je ispružila daleko od sebe, jer su je boljele od pretijesnih novih cipela.

Paučići i mravi došli su vrlo zamišljeni. Teško su se odijelili od svoga posla. Paučić je morao posvršavati još mnogo vjenčanih vela, jer... eto se mnogo njih htjelo vjenčati, a nitko nije pronašao tako lijepe uzorke kao on... tako je pričao mravu, s kojim je putovao. A mravi su imali cijeli dan što da rade, no konačno su ipak svi došli.

»Sad možemo započeti,« reče zadovoljno gavram u svojem dugom crnom svečanom odijelu sa zelenkastim vezivom, koje se na suncu sjalo kao da je od zlata. Najprije su plesali prekrasno proljetno kolo, zatim su veselo griskali fine kolačiće, pa su opet plesali sve, dok nije došao mali noćobdija: krijesnica sa svojim fenjerićem i zatražila, da se svečanost dovrši.

Drugi dan spavali su svi, koji su bili prisutni na svečanosti, tako dugo, da se drago sunašce moralo mnogo truditi, da ih probudi. Moralo je upotrebiti svoje najtoplije zrake, da im polako otvori jednomu za drugim pospane očice, a oni su zbunjeno gledali u blještavu svjetlost... Paučić i mrav nisu dugo premišljali, već su se odmah dali na prekinuti posao; jer su oni doista marljive životinjice... i sramili su se, što su po bijelome danu spavali...

MARGARETA BINK-SCHEUCHLER,
prevela ZLATA M. P.

VIŠNJICI

NA POLASKU IZ MAJČINA DOMA

Kiša pada, sunca nema,
Moj se tiček na put sprema.
Vetar grane je otkrhal,
Tić je z rodnog gnezda sprhal...

A danas zlatno sunce sveti.
Moj tiček već po svetu leti...
Oj leti, drobna tičica,

Življenju se veseli,
Najbolše na tvom koraku
Mamica ti želi.

Bog dragi naj te čuva,
Al pazi, kud mi prhaš,
Da zlatna svoja krilca
Na vetru si ne skrhaš!

ZORKA SEVER

Jod proti skleroze,
brom i fosfate za živce,
magnezij za žuč i jetra,
mangan za krv,
kalij za bubrege,
kalcij proti upala i katara,
sumpor proti reume,
teške metale za protoplazmu i žlijezde,
litij proti mokraćne kiseline,
ugljičnu kiselinu za srce i hormone,
alkalije proti kiseline želuca,
sve te i još mnoge druge ljekovite minerale proti stvaranja kamenaca, grčeva itd. ima u sebi od svih mineralnih voda cijele Jugoslavije samo čuvena

RADENSKA!

Zato je tako dobra, pitka i zdrava!

O SLIKARSKIM IZLOŽBAMA

Ovih me je dana posjetio moj dragi rođak Ly-San-Po, bratić ujne od žene moga strica. Nismo se zapravo nikada vidjeli, jer on radi kod nekog osiguravajućeg društva u Šang-haju, ali putujući po Evropi svratio se k meni po rodbinskoj dužnosti na mjesec dana. Vrlo je prijatan čovjek, dobrog apetita, mirnih živaca — što se spavanja tiče, a zanima se jako za evropsku kulturu. Poveo sam ga, da vidi razne znamenitosti našega grada; tako smo jučer dospjeli i na slikarsku izložbu.

Ja se lično odavno zanimam za slikarske izložbe i mogu slobodno s dužnim poštovanjem reći, da sam vidio nekoliko kvadratnih kilometara slika u raznim okvirima i bojama. Gledajući boje uredno naslagane u tubama i kutijama u izlogu, čovjek ne može ni da sluti, na kakve se zakučaste i vragoljaste načine sve te boje mogu razmazati po platnu. Ali bolji akademski slikar proda redovito razmazane boje uz istu cijenu, koju imaju u trgovini, ili uz minimalan gubitak.

Osobito volim izložbe mladih i modernih slikara. Oni ne štede bojama, i kupi li čovjek sliku, ima što da kući ponese. A što je najvažnije, oni slikaju bez straha, da će itko reći, da su oponašali prirodu i ljudske osobe. Želi li tko na primjer da vidi zeleni snijeg, modre galebove, četverouglasto sunce ili ruke s osam prstiju, mora svakako da posjećuje izložbe mladih slikara. Galeba bi, istina, mogao i sam prefarbati, ali to zabranjuje Društvo za zaštitu životinja.

Najvažnija je stvar na tim modernim izložbama, dakako, katalog. Ja uvijek prije ulaska u izložbenu dvoranu kupujem katalog, jer katalog je sastavio sam slikar, a on jedini — osim velikoga Tao — sigurno zna, što je kanio naslikati . . . i što slika mora prikazivati. S katalogom u ruci čovjek stiče stručnu naobrazbu i može po potrebi da privede na pravi put gdjekojeg lakoumnog posjetioca izložbe, koji se divi zalasku sunca ne znajući, da slika mora prikazivati konjsku glavu. Slikar sâm, kad tumači slike posjetiocima, ne mora, istina, da ima u ruci katalog, ali je dobro, da ga prije tumačenja nauči na pamet, da ne bi portret svoje žene protumačio kao seosko groblje.

Izložba, koju smo posjetili ja i moj dragi rođak, bila je prava radost za ljubitelje umjetnosti. Boje su bile razmazane metlom i zidarskom žlicom.

Rođak je neko vrijeme stručnjački lutao očima po zidovima, a onda je bojažljivo upitao:

»Da nismo možda pogriješili kat?«

»Ne,« rekoh, »nismo pogriješili kat; gospođica je sasvim jasno rekla: na prvom katu desno. A vidi se i po okvirima . . .«

Rođak je ponizno kimnuo glavom i zagledao se pomnjivo u strop, na kome je bilo naslikano nekakvo cvijeće.

»Ne gledaj to,« velim, »to ne spada na izložbu; to je naslikano davno, još u ono doba, kad ljudi nisu znali, što je ekspresionizam.«

Videći da nema kud ni kamo, rođak je konačno blenuo u slike. Slika broj 1 prikazivala je pečurku s dimnjakom, na kojemu je sjedila roda. Znajući, da se čovjek u umjetničkim stvarima ne smije nikako pouzdavati u svoje oči, pogledao sam brzo u katalog. U isti mah rođak bojažljivo upita:

»Ekspresionizam?«

»Ne,« rekoh, »ekspresionizam je sve skupa, a ovo je samo autoportret. Jasno . . . slikarski obrazovan čovjek to vidi na prvi mah.«

»Pa i ja sam vidio, da je auto. Pogledaj samo, koja je marka. Mnogo dimi.«

»Marke«, rekoh, »nema. Bit će da je Ford.«

Kod slike br. 8 nisam mogao da dobro razaberem, prikazuje li kišobran namazan pekmezom il mačiće u košari. Zavirio sam preko oka u katalog i brzo objasnio rođaku:

»Portret dra Tausendstela. Odlično! . . . Ja naime lično poznam toga doktora. Prekrasno!«

Rođak zaviri u katalog, jer nije dobro razumio ime i skromno primijeti:

»Mislim, da je taj doktor br. 9. Broj 8 je Požar tvornice čelika.«

»Dakako, dakako . . . To je uostalom svejedno. Glavno je ekspresija.«

Slika br. 14 prikazivala je svežanj mladog luka, dvije čačkalice i torbu za spise. U katalogu je pisalo: »Večer u Monte Carlu.« Rođak se malo bunio:

»U Monte Carlu sam ja spiskao petnaest hiljada franaka i točno u osam sati navečer izašao sam iz igračnice. Ne sliči.«

»Pa i ne treba da sliči,« rekoh. »Glavno je, da ima pleinaira i da su naglašene koloristićke vertikale. Sličnost spada u muzej.«

Rođak se više nije usudio da progovori ni riječi. Kod trideset i treće slike molio me je, da izađemo, jer mu je naglo pozlilo.

Deset aktuelnih brošura

Svaka po 1 dinar

1. *Kuda srlja čovječanstvo?* Napisao Dr. Stjepan Bakšić
2. *Gospin plač.* Napisao Đuro Cezner
3. *Svijet traži vođe.* Napisao Petar Grgec
4. *Gdje nam je spas?* Napisao Dr. Josip Gunčević
5. *Što je Papa Hrvatima?* Napisao Dr. Ferdo Rožić
6. *Kada će biti propast svijeta?* Napisao Dr. Franjo Grundler
7. *Crveno selo.* Napisao Dr. Velimir Deželić
8. *Crna velevlast.* Napisao Dr. Josip Andrić
9. *Hrvat mučenik.* Napisao Dr. Josip Lončarić
10. *Sluge Antikrsta.* Napisao Dr. K. B.

UPRAVA „OBITELJI"

Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21.

MALO ŠALE

Potajna nada. Gazda Pera već duže vremena donosi svojoj ženi svaki dan kakav lijepi i skupocjeni poklon. Pitaju ga za uzrok ove velike darežljivosti.

»Znate,« odgovori on, »čitao sam negdje, da nenadana radost može na gdjekoju osobu tako da utječe, da zauvijek — zanijemi.«

Nesporazumak. Domaćin (kuharici): »Mora se priznati, Ana, vaš zaručnik ima dobar ukus.«

Kuharica (porumenjivši): »O, vi laskate, gospodine.«

Domaćin: »Vidim, da je i danas od našeg pečenja već odrezan najbolji komad.«

Iz glumačkog svijeta. »Plaću vam ne mogu povisiti,« veli upravnik glumcu, »ali od prvoga ću vam dati da igrate samo uloge bogataša.«

Bukva. Starija gospođica: »Vidite onu staru sedamdesetgodišnju bukvu. Tu je moje najmilije mjesto, gdje sanjam i odmaram se.«

Gospodin: »Doista, divno drvo. Sigurno ste ga vi sami posadili.«

Aha! »Liječnik mi je zabranio da pijem šampanjca.«

»Sigurno dok mu ne platiš račun.«

Opet to. Glumac učestvuje prvi put u bitci, na fronti, te veli rezignirano:

»Opet kao u kazalištu: neprestano zviždanje oko ušiju.«

STAKLO, MOZAIK

Specialna radionica **crkvenih** i umjetnih prozora sa zrcalnim, ornamentalnim i katedralnim staklom u svim bojama, vezani u olovu, mjedi i bakru kao i **ecanje bojadisanih** stakla izraduje:

NIKOLA TIŠLJAR

umjetno građevna staklarija

ZAGREB

Ilirski trg broj 5. (Gornji grad)

Preuzima popravke svih u tu struku zasijecajućih radova!

Na pošti. Seljak: »Molim, je li stiglo kakvo pismo za mene?«

Činovnik: »Post restant?«

Seljak: »Ne, katolik!«

E, to je nešto drugo! Liječnik došavši u kuću svoga pacijenta, zateče oboljeloga seljaka, gdje jede kobasice i pije pivo. Iznenađen veli njegovoj ženi:

»Šta je to? Pa ja sam vašem čovjeku naredio najstrožu dijetu!«

»Znam, znam, g. doktore,« veli žena smješkajući se, »ali, znate, naša krava se noćas otelila, pa mi velimo, danas može biti jedan mali izuzetak!«

Iz kasarne. Narednik (rekrutu): »Čuješ ti, mazgo! Kad te čovjek nazove konjem nemoj odmah da načiniš tako lagareće lice kao da si mula!«

Zadovoljan čovjek. »Znaš li, sad se ne bi ni sa carem mijenjao!« veli pijanac svome prijatelju.

»Kako to?«

»E, tako. Oko cara se mnogo šta okreće, — ali oko mene se sad — sve okreće!«

Velikodušno. Vještak u gladovanju (hotelijeru):

»Šta ćete mi platiti, ako se kod vas budem producirao?«

Hotelier »Platiti vam ne mogu ništa, ali dat ću vam besplatno hranu.«

ŠAH

Problem broj 13

Dr Fr. Rduch, Cernauti

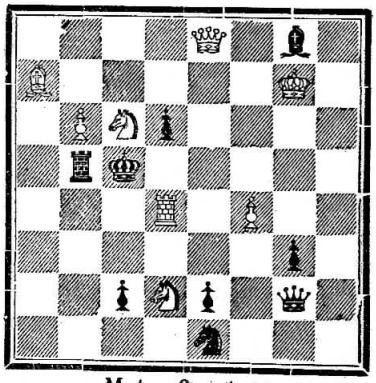

Mat u 3 poteza

DOBRIJAN JE IZGUBIO SVOGA PSA

Plače čika; mokra mu je
maramica stara.
Na ulici susreo je
jednoga stražara.

»Jao meni, jao meni,
pogledajte... eto:
ukrali su zlobni ljudi
moje drago pseto!«

»Ne plačite!« stražar veli.
»Čika, ne kukajte!
Nego jednu vijest o tome
u novine dajte...«

»Koja korist mi od toga?«
dobri čika pita.
»Moje jadno malo pseto
ne znade da čita!«

ZANIMLJIVOSTI

Visoko razvijeno socijalno zakonodavstvo postoji u državi Čile u Americi, pa ondje obitelji imaju besplatno liječnika, liječenje po bolnicama i osiguranje proti nezgodi i smrti.

Devet milijuna pušača opijuma ima u Kitaju.

5.454 hotela i gostionica s pravom na prenoćište imade u Londonu.

Papar. Na cijelom se svijetu godišnje proizvodi do 40 tona papra.

50 postotaka više drva se potroši na svijetu, nego što ga nara set.

Obični autobus doživi poprečnu starost do osam godina.

Umjetni jezik »esperanto« prilično se raširio po svijetu. Ima 125 novina, koje izlaze na tom jeziku, a u najnovije vrijeme postoje i neki filmovi u esperantu.

Formosa ili Taivan je otok blizu kine ske obale. Sada pripada Japanskome carstvu. Ime je »Formoza« portugalsko. Ta riječ znači otprilike »lijepi (otok)«. Japanci Formozu zovu Taivan. Otok je velik 35.974 kvadratna kilometra. Na njemu živi 4,592.537 ljudi. To je malone 128 ljudi na 1 kvadratnom kilometru.

hvala, striče slatki!«

Svjetsko naoružavanje bilo je u g. 1934. trostruko veće nego prije svjetskoga rata g. 1913. Potrošeno je za naoružanje preko 500 miljardi d nara.

Nov poljski ustav uzakonjen je u poljskom parlamentu sa 260 protiv 89 glasova.

ODIJELO svih krojeva u prvoklasnoj izradbi uz vrlo umjerene cijene jedino u krojačkoj dvorani

IVAN SMRKIĆ

Zagreb, Preradovićeva ulica 40

(Dvorište priz.) — Preuzimam popravke!

Veliki izbor engl. i češkin kolekcija.

UMJETNO CVIJEĆE

Mnogi ukrasuju svoj dom umjetnim cvijećem. Ovdje ćemo iznijeti nekoliko uputa, po kojima će svaka domaćica moći da izradi ukusno umjetno cvijeće.

MAK. Uzmi žicu — malo deblju od obične žice. Na nju nafrči mali čep od krep-papira i tad ga obavij prujom od »olivgrün« (nježne maslinove boje) krep-papira. Pri kraju ga zaveži koncem. To će biti pesti. (Slika br. 1).

Sad uzmi grubljega crnoga konca i zaveži oko tog pestića u obliku male metlice, pa taj pestić i vrške od konca umoči u ljepilo, a iza toga u zrnca od svijetlo-sivog maka (može biti i modrikast) ili (ako ga nemaš) u krupicu (gris). Na taj smo način dobili prašnice. (Slika br. 2).

Sada izreži četiri latice (iz dvostrukog papira, da budu čvršće) iz krep-papira u jarkoj crvenoj boji, kojima sredine malo prstima razvuci, da dobiješ pupčaste latice. (Slika br. 3). Rubove istih latica tupim krajem noža ili škara zavini prema vani. (Slika br. 4). Poredaj ih, oko prašnika i pestica, da budu jedna drugoj nasuprot, pričvrsti ih koncem ili žicom, koju omotaš uskom prujom krep-papira »olivgrün«, i cvijet je gotov.

Tko je vještiji, može izrezati i lističe, pa ih prilijepiti u stapku.

Sad izreži pruje od crvena, pa poslije od zelena papira, da napravimo pupove. Te se pruje za pupove režu po širini krep-papira, t. j. da im potezići od krep-papira stoje okomito, dok kod pruje, kojom omatamo idu obratnim redom, da se dade lakše rastezati, kad se omata.

Iz tako široke i duge pruje pravimo latice za pupoljak (Slika br. 5). Slika br. 6 prikazuje, kako perja treba u sredini stisnuti i samo jednom previnuti, da se iz njih može napraviti latice (Slika br. 7) za pupolj. Svaka je takva latica dvostruka, ali ipak nježna. Nju sad u sredini rastegnemo, da postane pupčasta, a prema kraju sasvim zategnemo, da dobije držak. Kad takve dvije latice sastavimo tako, da im stoje pupčaste strane prema vani, čine pupolj. Sada napravimo isto takve dvije zelene latice i dodamo ovom crvenom pupoljku tako, da on samo proviruje iz zelenoga oklopa. Pupoljak je time gotov, pa ga još samo omotamo žicom, a žicu zelenim krep-papirom. Pupoljak kao i stapku možeš oblijepiti svilenim dlačicama, pa će djelovati kao živo cvijeće. Ali i bez svilenih dlačica djeljuje vrlo lijepo. Gotov cvijet i pupoljak nalazi se na slici br. 8 i 9.

IVANČIĆE. K maku lijepo pristaju ivančice. Prave se ovako: Izreže se kružić (t. j. mnogo njih najednom) iz običnog bijelog arka papira. Nareskaju se latice, pa se svaka kao knjiga po sredini previne. (Vidi sliku br. 10). Vrši od latica izrežu se u šiljak, malo se zatisnu i palcem razvinu. Da cvijeće brže radimo, izrežemo obično mnogo kružića najednom i sve najednom preklapamo i frčemo.

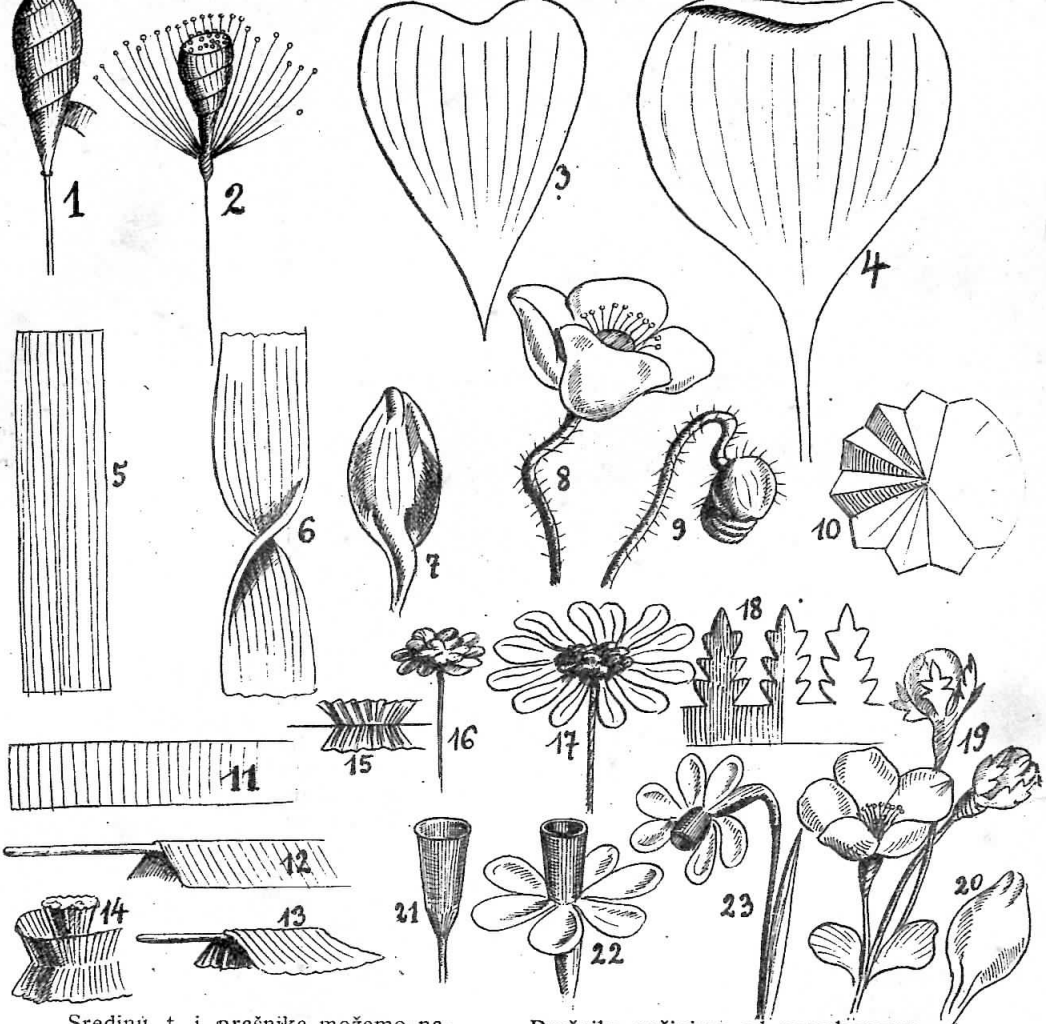

Sredinu, t. j. prašnike možemo načiniti iz vune, a još ljepše i jeftinije iz žutoga krep-papira. Uzme se uska pruja (Slika br. 11), koju preklopiš na pol. Kroz sredinu stavi pletenku. (Slika br. 12). Sad jednom rukom drži hrbat i pletenku, a drugom rukom prihvati oba kraja, pa ih steži u hrpicu, kao da bi iglom nabirala prnju. (Slika br. 13). Tad izvadi pletenku, a skupljenu pruju (Slika br. 14) omotaj oko sebe (kako slika pokazuje), pa kroz sredinu žicom čvrsto zategni (Slika br. 15), a žicu okreni prema dolje. Tako si dobila lijepe prašnike. (Slika br. 16). Možeš i njih namočiti u ljepilo, pa malo u krupicu. — Sada na istu žicu navuci 1—2 latice opleti zelenim krep-papirom i zgotovila si ivančicu. (Slika br. 17).

Tako možeš raditi i ostalo cvijeće, koje ima slične latice, kao na pr. »gaillardie« (samo su im latice na kraju malo procjepljene, a po sredini su jedva zamjetljivo preklopljene). Može se raditi u bezbroj boja. Na pr. sa tamnim sredinama, a i iste latice. Mogu se prema sredini tamnije obojiti, da ljepše djeljuju. Takvo cvijeće radi se ponajviše iz dvostrukoga svilenog papira.

JABUKOV CVIJET. Kako smo pravili pupoljak od maka, na isti se način rade latice od jabukova cvijeta i crvenog gloga (Slika br. 20), breskvin cvijet, pa cvijet od kukurijeka i t. d. Za jabukov cvijet i za cvijet od crvenog gloga načinimo 5 latica, koje lijepo poredasmo oko peteljke s prašnicima.

Prašnike načinimo od nareskanoga žutog krepa ili konca, kojem vrške namažeš u ljepilo i onda u kukuruzne jagle ili krupicu. Latice poveži koncem ili žicom. Metni čašku od zelenoga krepa i omotaj zelenim krepom. (Slika br. 19). Više takvih cvjetova i pupoljaka (za njih treba samo 2—3 latice) slažeš u kitice. Čim je više pupoljaka u kitici ,ljepša je!

Čaške se slože oko cvijeta ili pupa, a izrežu se na način, kako se vidi na slici br. 18.

Jabukov cvijet i pupolj obojimo sa vlažnim crvenim papirom (ali sasvim nježno ružičasto) na vršku latica, da djeljuju naravno. Tko je vještiji kistu, može stapke obojiti smeđom bojom pa ih lakirat.

NARCISE. Kod narcise (ovčice) upotrijebe se iste latice kao i kod jabukovog cvijeta (ali ne 5, nego 6 na broju!) Samo se moraju uže rezati, jer nisu tako duboke. Za sredinu se uzme pruja, pa se malo zafrče u malu trubljicu. Nutarnjost joj se žutom olovkom ili vodenom bojom malo ožuti, a rub prema vani zacrveni. (Vidi sliku br. 21). Tada se oko te sredine (trubljice) poredaju latice, zategnu žicom i omotaju malo bijelim krep-papirom, a ostala stapka zelenim. (Slika br. 22).

Onaj dio, gdje počinje zeleno, povine se prema dolje, jer narcisini cvijetovi gledaju stidljivo — prema dolje. (Slika br. 23). Listovi se mogu načiniti iz selenog krep-papira i pričvrstiti uz stapku.

Zorka Sever.

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova I. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536. „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ul. 2.

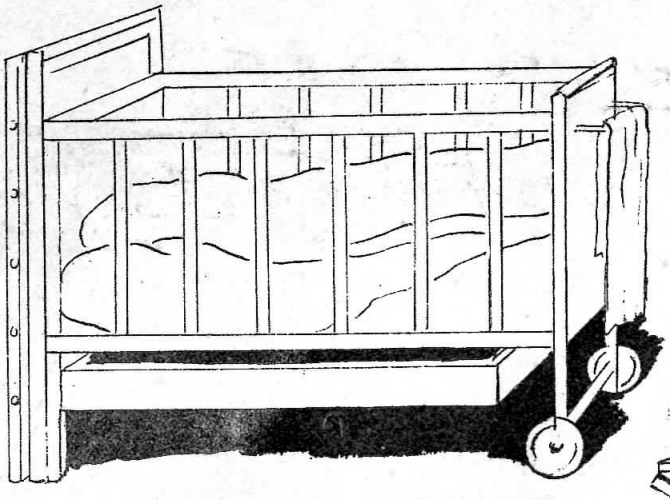

VRLO PRAKTIČNI KREVETIĆ ZA DJECU

S desne mu je strane vješalica za ručnik i rublje a s lijeve sklopljena naprava, koja se može rastvoriti i upotrebiti za povijanje djeteta

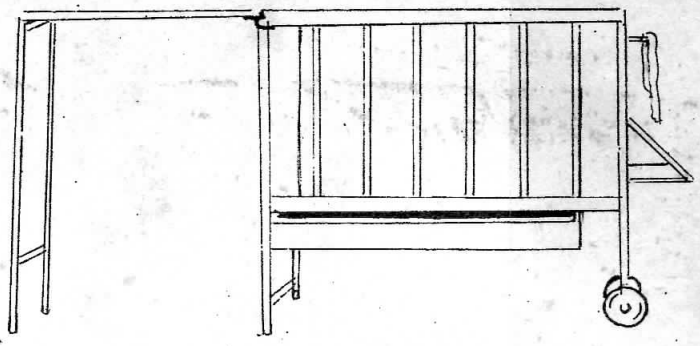

PRAKTIČNI KREVETIĆ SA DASKOM (lijevo), NA KOJOJ SE MOŽE POVIJATI DIJETE

Za naš dom

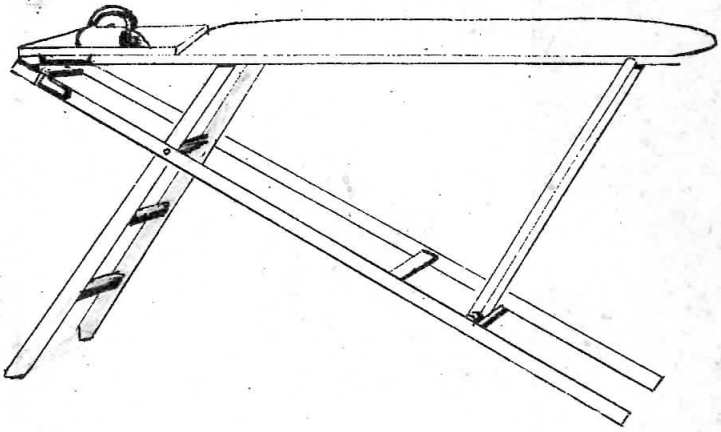

DASKA ZA GLAČANJE, KOJA SE MOŽE SKLOPITI I SPREMITI U SPREMICI
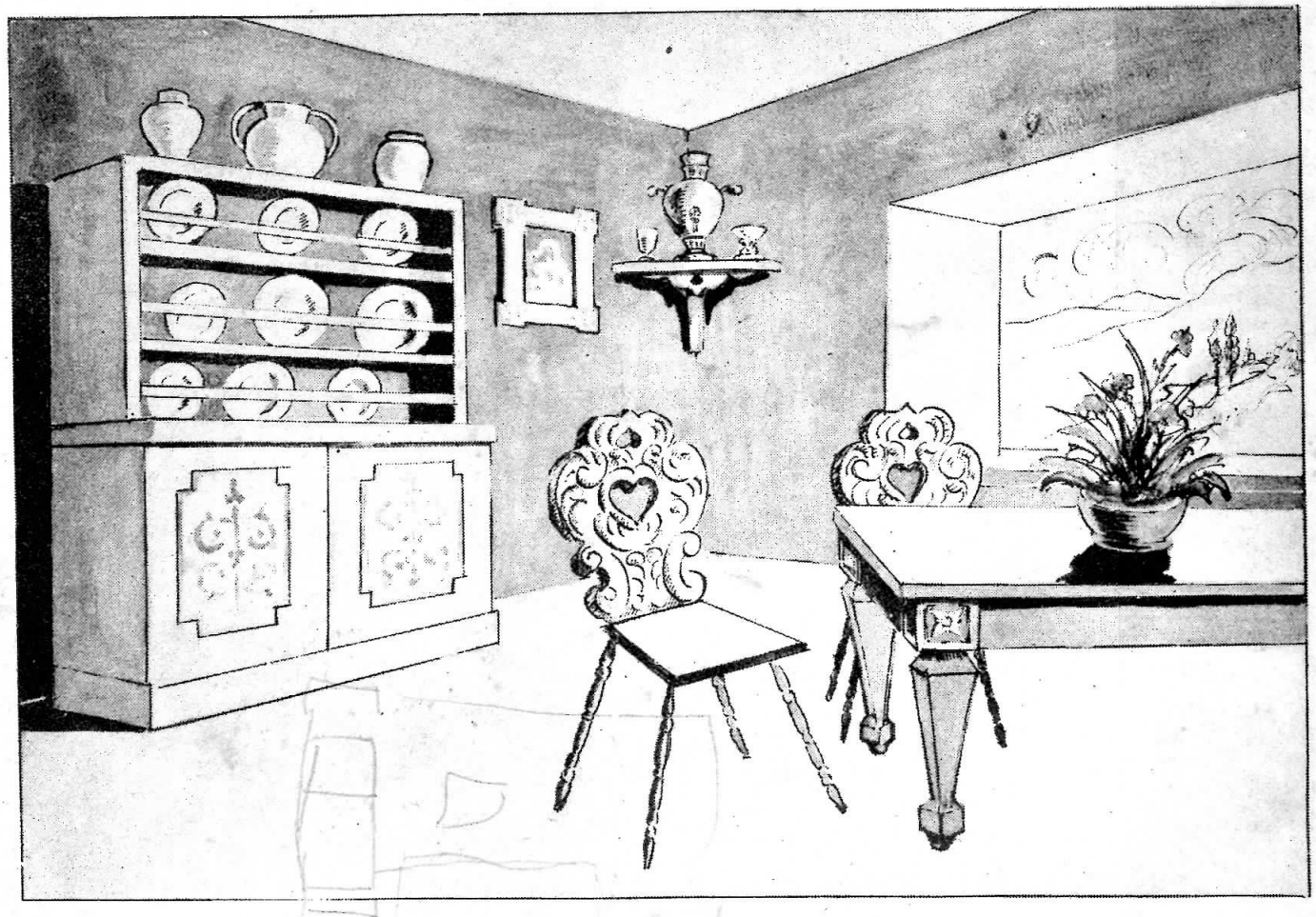
Dolje: JEDNOSTAVNO UREĐENA JEDAĆA SOBA